

سیره‌ی پیامبر خاتم (ص) در قرآن - بخش نخست

سیره نویسی، تلاشی گسترده و ژرف

گرایش به نگارش سیره‌ی پیامبر خاتم (ص) در جامعه‌ی بزرگ اسلامی، گرایشی است ریشه‌دار و نشأت گرفته از تعالیم قرآن کریم. قرآن با صراحت الگوی رفتاری بایسته و فراخور امت اسلامی را در سیره‌ی پیامبر (ص) یاد آور شده است و آن را مورد تأکید قرار داده است. مسلمانان نیز با استقبال از این یادآوری و تأکید قرآنی، شناخت سیره‌ی آن بزرگوار را همت گمارده‌اند و مجموعه‌هایی ارزشمند را - با عنوان سیره‌ی رسول اکرم (ص) - در جهان تالیف و تصنیف، پدید آورده‌اند و به یادگار گذاشته‌اند. هم اکنون نیز سیره‌نویسی - با همین مفهوم - موضوعی است با اهمیت که هر از گاه اندیشمندان و پژوهشگرانی را به تلاش وامی‌دارد و آفرینش‌های نو به نوبه نو را زمینه ساز می‌شود.

نقدی بر این تلاش مقدس

با این همه، به نظر می‌رسد که تلاش گسترده و مقدس سیره نویسانِ مسلمان به کاستی

شگفتی انگیزی دچار است که ریشه یابی آن موضوع پژوهشی عالمانه است. روشن نیست که چرا سیره نویسان بزرگ و کوچک ما، مرز زندگینامه و سیره را پاس نداشته‌اند.

مرز زندگینامه و سیره

هر چند در شرایط کنونی زندگینامه نویسی و سیره نگاری با مرز روشنی از یکدیگر جدا نیستند، اما با اندک تاملی بایستگی پابندی به چنین مرز بندی روشن می‌شود. هر یک از چهره‌ها و شخصیت‌های تاریخی و اجتماعی را زندگینامه‌ای است که می‌توان در نگارش آن قلم زد. اما شمار کسانی که بتوان از زندگینامه‌ی آنان سیره‌ای را برکشید و به نگارش در آورد، بسیار اندک است. چرا که سیره، روشی ست قانونمند. هر گاه انسانی بلند آوازه یا گمنام در زندگی فردی، خانوادگی، فرهنگی، سیاسی و اجتماعی خود به اصولی مشخص پایبند باشد، چنان که منطق حاکم بر رفتار او را در هر زمینه بتوان کشف کرد، در شمار معدود کسانی خواهد بود که می‌توان در جمع بندی رفتارش آفرینش اثری را با عنوان سیره توفیق یافت.

منطق حاکم بر رفتار پیامبر خاتم (ص)

در این میان، رسول خدا (ص) انسانی ست استثنایی که هرگز گفتار و رفتاری از او شنیده و دیده نشده است که منطقی و قانونمند نباشد. او به صراحت قرآن در گفتار تابع وحی بوده است و در رفتار الگویی شفاف و مورد تایید قرآن.

سیره نگاری بایسته

اندیشمندان و قلمدارانی که نگارش سیره‌ی شخصیتی را با این ویژگی همت می‌گمارند، بایسته است که در هر زمینه بکوشند تا منطق حاکم بر رفتار آن بزرگووار را کشف کنند و با چنین حساسیتی، طبقه بندی جزئیات رفتار آن حضرت را در محورهایی روشن توفیق بایند. در سیره نگاری موجود چنین پابندی دیده نمی‌شود.

سیره‌ی پیامبر خاتم (ص) در قرآن کریم

در باور نگارنده گام نخست برای حرکت از سیره نگاری کنونی به سوی سیره نگاری بایسته، تأملی است در قرآن کریم که بخش قابل ملاحظه‌ای از آیه‌های آن در این زمینه است. اینک برآنم که با همین انگیزه قرآن کریم را مروری داشته باشم. پیش از هر چیز می‌کوشم که مجموعه‌ی آیه‌هایی را که به سیره‌ی رسول خدا راجع است طبقه بندی کنم.

طبقه بندی آیات قرآن، در زمینه‌ی سیره

در طبقه بندی آیه‌های قرآن در این زمینه، بی‌تردید ذوق‌ها و سلیقه‌ها یکسان نیستند. آنچه را در این جا از نگاه می‌گذرانید، گونه‌ای محور یابی و طبقه بندی است با سلیقه‌ای مشخص به شرح زیر:

- ۱- سیره‌ی پیامبر (ص)، در نگاه عرفانی.
 - ۲- سیره‌ی پیامبر (ص)، در نگاه فرهنگی و اخلاقی.
 - ۳- سیره‌ی پیامبر (ص)، در نگاه سیاسی و اجتماعی.
- زیر عنوانهای سیره‌ی پیامبر (ص) در نگاه عرفانی را می‌توان چنین برشمرد:
- ۱-۱ یگانه پرستی
 - ۲-۱ ایمان و عشق به خدا
 - ۳-۱ یاد خدا و نیایش و وارستگی از غفلت
 - ۴-۱ تبری از شرک، کفر، حق ستیزی و نفاق
 - ۵-۱ تعبد منطقی
 - ۶-۱ خدا ترسی و معاد باوری
 - ۷-۱ خودسازی در میدان عبادت
 - ۸-۱ ایمان به امداد غیبی
 - ۹-۱ تعلیق تصمیم به هر مشیت الهی

زیر عنوان‌های سیره‌ی پیامبر (ص) در نگاه اخلاقی و فرهنگی را می‌توان چنین برشمرد:

- ۱-۲ حق‌پذیری
- ۲-۲ خلوص
- ۳-۲ توکل
- ۴-۲ شهامت و وارستگی از پذیرش تهدید و تطمیع
- ۵-۲ دفاع از اصالت ارزش‌ها و کرامت انسان
- ۶-۲ نفی محوریت زور و زر
- ۷-۲ استقبال از تنهایی با ایمان به حضور حق
- ۸-۲ وارستگی از خودشگفتی
- ۹-۲ عزم در دوراهی میل و اراده
- ۱۰-۲ پایبندی به پیمان و تبری از پیمان شکنی
- ۱۱-۲ پایبندی به قانون
- ۱۲-۲ نوآوری و خرافه‌ستیزی
- ۱۳-۲ برخورد منطقی با مخالفان به دور از تعصب
- ۱۴-۲ جهل‌گریزی
- ۱۵-۲ تشویق ژرف‌اندیشی
- ۱۶-۲ وارستگی از عوام‌زدگی
- ۱۷-۲ پایداری
- ۱۸-۲ خوش‌بینی و امید آفرینی
- ۱۹-۲ وارستگی از هرزباوری، ضمن اعتماد به مردم
- ۲۰-۲ وارستگی از جاذبه‌های اسارت‌آرمادی
- ۲۱-۲ شرح صدر اخلاقی و فرهنگی
- ۲۲-۲ فروتنی و خدمت
- ۲۳-۲ صداقت، صراحت و امانت

- ۲۴-۲ دردمندی
- ۲۵-۲ نستوهی و وجدان کاری
- ۲۶-۲ حمیت دینی
- ۲۷-۲ زهد
- ۲۸-۲ متانت
- ۲۹-۲ وارستگی از پلیدی
- ۳۰-۲ برخوردار مهرآمیز با یتیمان
- ۳۱-۲ پیشتازی در هر میدان

زیر عنوانهای سیره‌ی پیامبر (ص) در نگاه سیاسی و اجتماعی را نیز می‌توان چنین طبقه بندی کرد:

- ۱-۳ شرح صدر سیاسی
- ۲-۳ تلفیق نرمش و قاطعیت
- ۳-۳ تجمل‌گریزی
- ۴-۳ جوناپذیری
- ۵-۳ حضور در زمان
- ۶-۳ حساسیت در مورد مصالح عمومی
- ۷-۳ صلح طلبی
- ۸-۳ سرکوبی فتنه
- ۹-۳ وارستگی از تکلف و زورگویی
- ۱۰-۳ وارستگی از خودکامگی و خود محوری
- ۱۱-۳ سلطه ستیزی
- ۱۲-۳ ظلم ستیزی
- ۱۳-۳ جلب مشارکت عمومی
- ۱۴-۳ تبری از گروه‌گرایی

شهرتگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

سیره‌ی پیامبر (ص) در قرآن - بخش دوم

یگانه پرستی

پیش از هر چیز در سیره‌ی پیامبر (ص)، باید خداپرستی و توحید را به حساب آورد، شاخ و برگ‌های بی‌شمار فضایل آن بزرگوار را در این کلمه‌ی طیبه باید ریشه‌یابی کرد. اینک شماری از آیه‌های قرآن در این زمینه:

آیه‌های: ۷۴۵، ۱۷۴۳، ۱۹۰۱-۱۹۰۰، ۳۲۵۰، ۴۰۹۰-۴۰۶۹، ۴۱۹۹

سوره‌ی مائده (آیه‌ی ۷۶)

قُلْ أَتَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَاللَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿۷۶﴾

﴿۷۴۵﴾ بگو: مگر جز از خدا چیزی را پرستید که برایتان هیچ زیان و سودی را در اختیار ندارد.

در حالی که خدا شنوایی‌ست دانا؟

سوره‌ی رعد (آیه‌ی ۳۶)

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْكِتَابِ يَفْرَحُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمِنَ الْأَحْزَابِ مَنْ يُنْكِرُ بَعْضَهُ قُلْ إِنَّمَا أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ وَلَا أُشْرِكَ بِهِ إِلَيْهِ أَدْعُوا وَإِلَيْهِ مَتَابِ ﴿۳۶﴾

﴿۱۷۴۳﴾ و آنان که ایشان را کتاب داده‌ایم از آنچه تو را فرود آید به نشاط آیند. و از احزاب

کسانی، پاره‌ای از آن را انکار کنند. بگو: جز این نباشد که فرمان یافته‌ام که خدا را بپرستم و

با او انبازی نگیرم، به درگاه او نیایش کنم و بازگشتم به سوی او باشد.

سوره‌ی حجر (آیه‌ی ۹۹-۹۸)

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُن مِّنَ السَّاجِدِينَ ﴿۹۸﴾ وَأَعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ ﴿۹۹﴾

﴿۱۹۰۰﴾ اینک با حمد پروردگارت تسبیح گوی و باش از سجده کنندگان.

﴿۱۹۰۱﴾ و تو را - تا یقین آید - در پرستش پروردگارت پایدار بمان

﴿۲۷﴾ سوره ی نمل (آیه ی ۹۱)

إِنَّمَا أَمْرُهُ أَنْ عَبَدَ رَبَّ هَذِهِ
الْبَلَدَةِ الَّتِي حَرَمَهَا وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ وَأَمْرُهُ أَنْ أَكُونَ مِنَ
الْمُسْلِمِينَ

﴿۳۲۵﴾ راستی را جز این نیست که من فرمان یافته ام که پروردگار این شهر را - که او

حرمتش بخشید و همه چیزی او راست - بپرستم و نیز دستور دارم که باشم از کردن

نهادگان.

﴿۳۹﴾ سوره ی زمر (آیه ی ۳۲-۱۱)

قُلْ إِنِّي أَمَرْتُ أَنْ عَبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ﴿۱﴾ وَأَمْرُهُ لِأَنْ أَكُونَ
أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ ﴿۲﴾ قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ
﴿۳﴾ قُلْ اللَّهُ أَعْبُدُ مُخْلِصًا لَهُ دِينِي ﴿۴﴾ فَأَعْبُدُوا مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِي
﴿۵﴾ قُلْ إِنَّ الْخَيْرَ مِنَ الدِّينِ خَيْرٌ وَأَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا
ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ﴿۶﴾ لَهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ ظُلَلٌ مِنَ النَّارِ
وَمِنْ تَحْتِهِمْ ظُلَلٌ ذَلِكَ يُخَوِّفُ اللَّهَ بِهِ عِبَادَهُ، يَبْعَادُونَ فَاَنْتَقُونَ ﴿۷﴾
وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَنْ يَعْبُدُوهَا وَأَنَابُوا إِلَى اللَّهِ لَهُمُ الْبُشْرَى
فَبَشِّرْ عِبَادِ ﴿۸﴾ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ
أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ وَأُولَئِكَ هُمْ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿۹﴾
أَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِ أَفَأَنْتَ تُنقِذُ مِنْ فِي النَّارِ ﴿۱۰﴾
لَكِنَّ الَّذِينَ أَتَقَرَّوْا بِهِمْ لَمْ يَكُنْ مِنْ قُوِّهَا عَرَفٌ مَبِينَةٌ تَجْرَى
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَعَدَّ اللَّهُ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ الْمِعَادَ ﴿۱۱﴾ أَلَمْ تَرَ
أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَلَكَهُ يَنْبِيعٌ فِي الْأَرْضِ ثُمَّ
يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ
يَجْعَلُهُ حُطًّا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرًا لِأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿۱۲﴾

أَمَّنْ شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ، لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَى نُورٍ مِّن رَّبِّهِ ۗ قَوْلٌ
 لِّلنَّفْسِیَّةِ قُلُوبُهُمْ مِّن ذِکْرِ اللَّهِ أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِینٍ ﴿۲۲﴾
 اللَّهُ نَزَلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُّتَشَبِّهًا مَّثَانِيَ تَقْشَعِرُّ مِنْهُ
 جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ
 إِلَى ذِکْرِ اللَّهِ ۚ ذَٰلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ ۗ مَن يَشَاءُ ۗ وَمَن
 يُضَلِّلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِن هَادٍ ﴿۲۳﴾ أَمَّنْ يَتَّقِي بِوَجْهِهِ سُوءَ
 الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَقِيلَ لِلظَّالِمِينَ ذُوقُوا مَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ
 ﴿۲۴﴾ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَاُنسَاهُمْ الْعَذَابُ مِمَّنْ حَيْثُ
 لَا يَشْعُرُونَ ﴿۲۵﴾ فَأَذَاقَهُمُ اللَّهُ الْخِزْيَ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلِعَذَابِ
 الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿۲۶﴾ وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي
 هَٰذَا الْقُرْآنِ مِن كُلِّ مَثَلٍ لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿۲۷﴾ قُرْءَ أَنَا عَرَبِيًّا
 غَيْرَ ذِي عِوَجٍ لَّعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿۲۸﴾ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَّجُلًا فِيهِ
 شُرَكَاءُ مُتَشَكِّسُونَ وَرَجُلًا سَلَمًا لِّرَجُلٍ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا
 الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿۲۹﴾ إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَّيِّتُونَ
 ﴿۳۰﴾ ثُمَّ إِنِّي كُنتُم يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ ﴿۳۱﴾

❖ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ وَكَذَّبَ بِالصِّدْقِ إِذْ جَاءَهُ ۗ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ ﴿۴۴﴾

﴿۴۰۶۹﴾ بگو: من فرمان یافته‌ام که خدا را درحالی بپرستم، که برای او آیینی دین را از هر زنگار پاک سازم.

﴿۴۰۷۰﴾ و هم فرمان یافته‌ام که حق را نخستین گردنگذار باشم.

﴿۴۰۷۱﴾ بگو: من -اگر پروردگارم را نافرمانی کنم- از کیفرِ روزی سهمگین بیم دارم.

﴿۴۰۷۲﴾ بگو: تنها خدا را می‌پرستم در حالی که کیشِ خویش را برای او از هر زنگار می‌پالایم.

﴿۴۰۷۳﴾ اینک شما هر چه را خواهید - جز از او - بپرستید. بگو: زیانکاران همان کسانند که - به روز رستاخیز - خویشتنِ خویش و کسانشان را باخته باشند. زنه‌ار که آن است همان زیان نمایان.

﴿۴۰۷۴﴾ آنان راست از فرازِ سر سایبانی آتشین و از زیر پا نیز سایبانی، این همان است که خدا بندگانش را با آن می‌ترساند، پس مرا پروا گیرید ای بندگان.

﴿۴۰۷۵﴾ و کسانی که از پرستشِ طاغوت پرهیز کردند و به پیشگاه خدا زاری کردند، ایشان راست مژدگانی. اینک بندگانِ مرا مژده رسان.

﴿۴۰۷۶﴾ همان کسان که سخن را گوش می‌سپارند، آنک بهترین را پیروی می‌کنند، آنان همان کسانند که خدایشان ره نموده‌است و آنان اندر ژرف اندیشان.

﴿۴۰۷۷﴾ مگر کسی که سخنِ عذاب بر او رقم خورد، آیا مگر تو رهایی بخشی، کسی را که در آتش باشد؟

﴿۴۰۷۸﴾ ولی آنان را که از پروردگارشان پروا گرفتند، غرقه‌هایی‌ست که فرازِ آن نیز غرقه‌هایی پی نهاده شده‌است و از بنِ آن جویباران روان است. این وعده‌ی خداست، و خدا خلاف وعده نکند.

﴿۴۰۷۹﴾ مگر ننگری که خدا آبی را از آسمان فرو فرستد، پس به صورتِ چشمه سارانش در

زمین نفوذ دهد، آنک بدان، کشته‌های رنگارنگ برآورد، سپس خشک شود، آنگاه ریزریزش کند؟ بی‌گمان در آن ژرف اندیشان را یادآوری باشد.

﴿۴۰۸۰﴾ آیا مگر [با دیگران هم تراز است] کسی که خدا سینه‌اش را برای پذیرش اسلام بگشاده است آنک او بر پایه‌ی فروغی از پروردگارش پویاست؟ پس وای آنان که در برابر یاد خدا سنگدلانند، آنان‌اند در گمراهی نمایان!

﴿۴۰۸۱﴾ خداست که بهترین پدیده را چونان نوشتاری همانند و دوگانه فرو فرستاد که از آن، کسانی را که از پروردگارش بیم دارند، پوست تن بلرزد، آنک پوست و دل هایشان با یاد خدا نرم شود. آن هدایت خداست که بدان هر که را خواهد ره نماید، و هر که را که خدا گمراه خواهد، رهبری نباشد.

﴿۴۰۸۲﴾ آیا مگر [با دیگران هم تراز است] کسی که - به روز رستاخیز - رخساره‌ی خویش را سپرِ کفرید می‌کند؟ و ستمگران را گفته شود: بچشید همان را که می‌کوشیدید در فراچنگ آوردن آن.

﴿۴۰۸۳﴾ پیش از اینان کسانی به تکذیب برخاستند، آنک آنان را عذاب از همان سو در رسید که شناختِ دقیقی نداشتند از آن.

﴿۴۰۸۴﴾ پس خدا به ایشان رسوایی را در زندگی این جهان بچشانید هر چند عذاب دیگر جهان، سهمین‌تر است اگر باشند از دانایان.

﴿۴۰۸۵﴾ آری، برای مردم در این قرآن از هر گونه مَثَل آوردیم، تا مگر یاد بپذیرند آنان.

﴿۴۰۸۶﴾ قرآنی عربی، بی هیچ کزی، تا مگر تقوا پیشه گیرند اینان.

﴿۴۰۸۷﴾ خدا مردی را مَثَل آورد که در او انبازانی کشمکش کنند و مردی را که تسلیم یک تن باشد، مگر این دو در مَثَل برابرند؟ حمد خدای را، هر چند که آگاهی ندارند بیشترشان.

﴿۴۰۸۸﴾ بی‌گمان سرنوشت تو مرگ است و اینان‌اند همگی مردگان.

﴿۴۰۸۹﴾ آنک این شماست که روز رستاخیز کشمکش کنید در پیشگاه پروردگارتان.

﴿۴۰۹۰﴾ پس کیست ستمگرتر از کسی که بر خدا دروغ بندد و راستی را - چون فرارسدش -

دروغ شمرد؟ مگر نه در دوزخ جایگاهیست فراخور کافران؟

سوره ی غافر (آیه ی ۵۸)

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ وَلَا الْمُسِيءَ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ﴿٥٨﴾

﴿۴۱۹۹﴾ بگو: من - همان دم که مرا برهان های روشنگر از پروردگارم رسید - نهی شده ام که بتانی را که جز از خدا می خوانید بپرستم، و فرمان یافتم که گردن نهم به پیشگاه پروردگار جهانیان.

خداپرستی و توحید، وجه مشترک در سیره ی پیامبران
خدا پرستی و توحید را در سیره ی پیامبران و پیامبر خاتم (ص) چنان اهمیت و
جایگاهی ست که در قرآن کریم به عنوان وجه مشترک شخصیت و سیره ی آن بزرگواران
مورد تاکید است:

آیه ۲۵۰۸.

﴿۲۱﴾ سوره ی انبیاء (آیه ی ۲۵)

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ
إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ ﴿٢٥﴾

﴿۲۵۰۸﴾ پیش از تو پیامبری نفرستادیم، مگر که او را وحی فرستادیم که خدایی جز از من
نباشد، پس مرا بپرستید همگان.

هشدار به پیامبر خاتم (ص)

از سوی دیگر قرآن با صراحت گرایش به شرک را موجب سقوط و عذاب پیامبر می داند:
آیه های ۳۱۴۵ و ۴۱۲۳.

سوره ی شعراء (آیه ی ۲۱۳) ﴿۲۶﴾

فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَكُونَ مِنَ الْمُعَذَّبِينَ ﴿۲۱۳﴾

﴿۳۱۴۵﴾ اینک با خدای یگانه خدایی را مخوان که باشی از عذاب شدگان.

سوره ی زمر (آیه ی ۶۵) ﴿۳۹﴾

وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ لَئِنْ
أَشْرَكَتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿۶۵﴾

﴿۴۱۲۳﴾ آری چنین است که تو را و کسانی را که پیش از تو بودند سرش آمد که اگر خدا را
انبیای بگیری تلاش تو همه پوچ شود و بی گمان باشی از زیانکاران!

در ژرفای پیام این آیه ها این نکته ی تکان دهنده جلب توجه می کند که شرک برای رهبران
جامعه، تهدیدی جدی ست که با اندک غفلت در گرداب آن خواهند افتاد.

تلاش قریش برای تحمیل شرک به آن حضرت

در آیه های دیگری از قرآن این نکته ی عبرت آموز تاریخی مورد اشاره است که تلاش
اشراف قریش و جبهه ی ملأ و مترف آن روزگار بر این امر متمرکز بوده است که آن بزرگوار را
از موضع توحیدی بلغزانند. خشونت از آن جا پیش آمد که از کامیابی خود ناامید شدند.

آیه های ۲۱۰۶-۲۱۰۱، ۴۱۲۴-۴۱۲۲ و ۴۱۹۹.

﴿۱۷﴾ سوره‌ی اسراء (آیه‌ی ۷۷-۷۲) وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ

أَعْمَىٰ فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَىٰ وَأَضَلُّ سَبِيلًا ﴿۷۲﴾ وَإِنْ كَادُوا
لِيفْتِنُونَكَ عَنِ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ لِتَفْتَرِيَ عَلَيْنَا غَيْرَهُ
وَإِذَا لَا تَأْخُذُوكَ خَلِيلًا ﴿۷۳﴾ وَلَوْلَا أَنْ ثَبَّرْنَا لَقَدْ كُنتَ
تَرَكُنَ إِلَيْهِمْ شَيْئًا قَلِيلًا ﴿۷۴﴾ إِذَا الْأَذْقَنَكَ ضِعْفَ
الْحَيَوَةِ وَضِعْفَ الْمَمَاتِ ثُمَّ لَا تَجِدُكَ عَلَيْنَا نَصِيرًا ﴿۷۵﴾
وَإِنْ كَادُوا لَيَسْتَفْرِزُونَكَ مِنَ الْأَرْضِ لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا
وَإِذَا لَا يَلْبَثُونَ خَلْفَكَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿۷۶﴾ سُنَّةَ مَنْ قَدْ
أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنْ رُسُلِنَا وَلَا تَجِدُ لِسُنَّتِنَا تَحْوِيلًا ﴿۷۷﴾

﴿۲۱۰۱﴾ و هر که در این سرا کور باشد، پس او کور و گمراهتر است در پسین جهان.

﴿۲۱۰۲﴾ می‌رفت که از آنچه تو را به وحی فرستادیم بلغزانندت تا جز از آن را بر ما فرابندی
و آنک تو را دوست گیرند آنان.

﴿۲۱۰۳﴾ و اگر نه این بود که ما استواریت بخشیده‌ایم، می‌رفت که تو را گرایشی - هر چند
ناچیز - پدید آید به سویشان.

﴿۲۱۰۴﴾ آنک دو چندانست در این زندگی و دو چندانست در مرگ می‌چساندیم، سپس در برابر
ما نیافتی هیچ پشتیبان.

﴿۲۱۰۵﴾ کم مانده بود که از آن سرزمین آسان برکنندت تا از آن بیرون رانندت، آنک پس از
تو درنگ نکردندی مگر اندکی از زمان.

﴿۲۱۰۶﴾ راه و رسم تاریخ با هر که پیش از تو فرستادیم و سنت ما را دگرگونی نیابی [به هیچ
دوران].

سوره زمر (آیه ۶۶-۶۴)

قُلْ أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَأْمُرُونِي أَعْبُدُ أَيُّهَا
الْجَاهِلُونَ ﴿٦٤﴾ وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ لَئِنْ
أَشْرَكَتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٦٥﴾ بَلِ اللَّهُ
فَاعْبُدْ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٦٦﴾

﴿۴۱۲۲﴾ بگو: مگر جز از خدا را فرمان دهیدم که بپرستم ای شما نادانان؟

﴿۴۱۲۳﴾ آری چنین است که تو را و کسانی را که پیش از تو بودند سر وش آمد که اگر خدا را

انبازی بگیری تلاش تو همه پوچ شود و بی‌گمان باشی از زیانکاران!

﴿۴۱۲۴﴾ بلکه خدا را پرست و همی باش از سپاسگزاران.

﴿قُلْ﴾

سوره غافر (آیه ۶۶)

إِنِّي نُهَيْتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَمَّا جَاءَنِي
الْبَيِّنَاتُ مِنْ رَبِّي وَأُمِرْتُ أَنْ أُسَلِّمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٦﴾

﴿۴۱۹۹﴾ بگو: من - همان دم که مرا برهان‌های روشنگر از پروردگارم رسید - نهی شده‌ام

که بتانی را که جز از خدا می‌خوانید بپرستم، و فرمان یافتم که گردن نهم به پیشگاه

پروردگارِ جهانیان.

موضع قاطع رسول خدا (ص) در برابر قریش

یکی از سوره‌های قرآن کریم، بیانگر موضع قاطع رسول خاتم (ص) در برابر فشارها و

جو سازی‌های قریش است:

آیه‌های ۴۲۰۸ و ۶۲۱۳.

﴿۴۵﴾ سوره‌ی غافر (آیه‌ی ۷۵)

ذٰلِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُوْنَ فِي الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ
تَمْرَحُوْنَ ﴿۷۵﴾

﴿۴۲۰۸﴾ آن بدن باشد که شما در زمین به ناروا خوشی می‌کردید، و هم بدان سبب که به خود می‌بالیدید شمایان.

﴿۱۵۹﴾ سوره‌ی کافرون (آیه‌ی ۶)

لَكُمْ دِينُكُمْ وَ لِىَ دِينِ ﴿۱﴾

﴿۶۲۱۳﴾ شما را کیشتان و مرا کیش خود هم چنان.

۲-۱ ایمان و عشق عمیق به حق

اگر بارگران رسالت را پیامبر خاتم (ص) به سر منزل مقصود رسانید و زیر این بار کمر شکن همچنان استوار و راست قامت پیش رفت، دلیل عمده‌ی آن ایمان و عشق عمیق آن حضرت به مبدأ هستی بود؛ عشق سوزانی که در آن همه چیز ذوب می‌شد و شیرینی آن هر تلخی را جبران می‌کرد.

تبار آن بزرگوار به ابراهیم (ع) می‌رسد که حماسه‌ها از عشق حق آفرید و در این روند تا آن جاپیش رفت که در آز مونی سخت و سهمگین، صداقت خویش را به اثبات رساند و گلوی عزیزترین عزیزان خویش را - که به عنوان ضریب همه‌ی وابستگی‌ها می‌توان از آن یاد کرد - با تیغ بران سایید و از او مراسم قربانی به یادگار ماند. ریشه‌ی این عشق در بینش عرفانی او بود که در جای جای قرآن مورد اشاره است؛ از آن جمله آیه‌های ۸۶۸-۸۶۴

﴿سوره ی انعام (آیهی ۷۹-۷۵)﴾

وَكَذَلِكَ نُرِي إِبْرَاهِيمَ

مَلَكُوتَ السَّمٰوٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَلِيَكُونَ مِنَ الْمُوَقِنِينَ ﴿٧٥﴾

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ ٱلْأَيْلُ رَأَىٰ كَوْكَبًا قَالَ هَذَا رَبِّي فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ

لَأَحِبُّ ٱلْأَفْلِينَ ﴿٧٦﴾ فَلَمَّارَأَ ٱلْقَمَرَ بَازِعًا قَالَ هَذَا

رَبِّي فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَئِن لَّمْ يَهْدِنِي رَبِّي لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ

ٱلضَّالِّينَ ﴿٧٧﴾ فَلَمَّارَأَ ٱلشَّمْسَ بَازِعَةً قَالَ هَذَا رَبِّي هَذَا

أَكْبَرُ فَلَمَّا أَفَلَّتْ قَالَ يَاقَوْمِ إِيَّيْكُمْ مِمَّا تُشْرِكُونَ ﴿٧٨﴾

إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمٰوٰتِ وَٱلْأَرْضِ

حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ﴿٧٩﴾

﴿۸۶۴﴾ آری، این چنین بود که ملکوت آسمان ها و زمین را در نگاه ابراهیم نشاندم تا مگر باشد از یقین داران.

﴿۸۶۵﴾ آنک چون بر او شب دامن گسترده، اختری را دید، گفت: این همان پروردگار من است اما همین که ناپدید شد، گفت: من نه آنم که عشق ورزم به ناپدید شوندهگان.

﴿۸۶۶﴾ آنک چون ماه را در اوج تابش دید، گفت: این همان پروردگار من است. اما همین که ناپدید شد، گفت: اگر مرا پروردگارم ره ننماید، شک نیست که هستم از گمراهان.

﴿۸۶۷﴾ تا آن که خورشید را درخشان بدید گفت: این است همان پروردگار من، این از همه بزرگتر است، اما همین که ناپدید شد، گفت: ای مردم من، این من ام که اعلام بیزاری کنم از هر آنچه خدا را انباز گیرید شمایان.

﴿۸۶۸﴾ اینک من - وارسته از هر پیرایه - به کسی روی آورم که آسمان ها و زمین را بسرشت و نباشم از انبازگیران.

چنین است که آیین ابراهیم (ع)، آیین محمد (ص) شد و مقام و گامجای او ترسیم کننده‌ی خط یکتا پرستان.

در جای جای قرآن این نکته مورد اشاره است که جاذبه‌های اسارت آور مادی، زمینه‌ی همه‌ی لغزش‌هاست و مسلمان راستین می‌بایستی با جاذبه‌ی نیرومند عشق خداوند، رشته‌ی وابستگی‌های اسارت آور را قطع کند و رمز پویایی و بالندگی انسان در همین نکته است؛

آیه‌های ۳۱۰-۳۰۶ و ۳۸۵

سوره‌ی آل عمران (آیه‌ی ۱۷-۱۳)

قَدْ كَانُ

لَكُمْ آيَةٌ فِي فِتْنَتِي الَّتِي اتَّقَاتِي تَقْتُلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
 وَأُخْرَى كَافِرَةٌ يَرَوْنَهُمْ مِثْلَيْهِمْ رَأَى الْعَيْنِ وَاللَّهُ
 يُؤَيِّدُ بِنَصْرِهِ مَن يَشَاءُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِي
 الْأَبْصَارِ ﴿١٣﴾ زِينَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ
 وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ
 وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَامِ وَالْحَرْثِ ذَلِكَ مَتَاعُ
 الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الْمَتَابِ ﴿١٤﴾ قُلْ
 أَوْبَيْتُكُمْ بِخَيْرٍ مِّنْ ذَلِكَ لِّلَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ
 تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَأَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ
 وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿١٥﴾

الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّنَا أَمْنَا فَأَغْرَلْنَا ذُنُوبَنَا وَوَقِنَا
عَذَابَ النَّارِ ﴿١٦﴾ الصَّابِرِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالْقَانِتِينَ
وَالْمُنْفِقِينَ وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ ﴿١٧﴾

﴿۳۰۶﴾ بی‌گمان شما را در آن دو سپاه که رویاروی شدند نشانه‌ای ست: گروهی در راه خدا به پیکار برخاسته بودند و گروهی دیگر کافر که دو چندانشان می‌دیدند. و خدا هر که را خواهد با یاری خود پشتیبانی کند، بی‌گمان در آن عبرتی ست هر که را بینشی دارد.

﴿۳۰۷﴾ مردمان را زیور یافت عشق شهوت‌ها از زنان و فرزندان و گنج‌های آکنده از زر و سیم و اسبان نشاندار و دام‌ها و کشتزاران. این همان کالای زندگی این جهان است و خداوند است که نزدش فرجام نیک باشد.

﴿۳۰۸﴾ بگو: آیا شما را به ارزش‌هایی برتر از این همه آگاهی دهم؟ آری، کسانی را که تقوا پیشه کنند نزد پروردگارشان بوستان هاست که از بن آن جوئیباران روان است. در آن ماندگاران‌اند همراه همسران پاک و هم خشنودیی از خدا. که خدا پرستشگران را در نگاه خود دارد.

﴿۳۰۹﴾ همان کسان که گویند: پروردگارا! گرویدیم، پس گناهان ما را بیامرز و در پناهمان گیر از عذاب آن آتش سوزان.

﴿۳۱۰﴾ همان شکیبایان و راستان و دست‌به‌نیایش برداران و انفاقگران و آمرزش‌خواهان به سحرگاهان.

﴿۳﴾ سوره‌ی آل عمران (آیه‌ی ۹۲)

لَنْ نَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ ۗ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ
فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿١٤﴾

﴿۳۸۵﴾ هرگز نیکی را دست نیابید مگر از آنچه دوستش دارید انفاق کنید، و هر آنچه انفاق کنید، خدا بدان آگاه است بی‌گمان.

در نگاه قرآن رمز انحطاط و سقوط جامعه‌های گذشته، اثر پذیری‌شان از جاذبه‌ی زور و زر و فرو غلتیدن در گرداب وابستگی‌ها بوده است که درس عبرتی ست برای مسلمانان؛ به ویژه شخص پیامبر اکرم (ص)؛ آیه‌های ۱۸۹۰-۱۸۸۲، ۳۳۷۹-۳۳۷۸

سوره‌ی حجر (آیه‌ی ۸۸-۸۰)

وَلَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ

الْحِجْرِ الْمُرْسَلِينَ ﴿٨٠﴾ وَعَائِنَهُمْ آيَاتِنَا فَكَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ

﴿٨١﴾ وَكَانُوا يُنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا آمِنِينَ ﴿٨٢﴾ فَأَخَذْتَهُمُ

الصَّيْحَةَ مُصْبِحِينَ ﴿٨٣﴾ فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٤﴾

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَإِنَّ

السَّاعَةَ لَأَلِيَّةٌ لَّأَيُّهَا فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ ﴿٨٥﴾ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ

الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ﴿٨٦﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِي وَالْقُرْءَانَ

الْعَظِيمَ ﴿٨٧﴾ لَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ

وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَخَفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٨﴾

﴿۱۸۸۲﴾ بی‌گمان حجریان نیز دروغ شمر دندی پیام پیامبران.

﴿۱۸۸۳﴾ و نشان‌های خویش از رانیشان داشتیم. آنگ بودندی از آن رویگردان.

﴿۱۸۸۴﴾ و از کوه‌ها خانه‌ها همی تراشیدند، امنیت جویان.

﴿۱۸۸۵﴾ چنین بود که آنان را آن بانگ فرا بگرفت به بامدادان.

﴿۱۸۸۶﴾ بی‌آن که دستاوردهای گذشته‌شان را کمتر نقشی باشد در دفاع از آنان.

﴿۱۸۸۷﴾ آری، آسمان‌ها و زمین را جز به حق نیافریده‌ایم و بی‌گمان آن ساعت آمدنی‌ست.

اینک از چشم پوشی خویش بیافرین حماسه‌ای شکوه افزا!

﴿۱۸۸۸﴾ بی‌گمان پروردگار توست همان همیشه آفریدگار دانا.

﴿۱۸۸۹﴾ و همانا که تو را از آن دو گانه، هفتی بخشیدیم، و هم آن قرآن عظیم را.

﴿۱۸۹۰﴾ هرگز مباد که به آنچه گروه‌هایی از آنان را بدان برخوردار کردیم، چشم بدوزی، و

مباد که بر آن افسوس خوری، و فروتن باش در برخورد با گرویدگان.

﴿۲۹﴾ سوره‌ی عنکبوت (آیه‌ی ۳۹-۳۸) وَعَادًا وَثَمُودًا وَقَدْ تَبَّيَّنَ

لَكُمْ مِّن مَّسْكِنِهِمْ وَزَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ

أَعْمَلَهُمْ فَصَدَّهُم عَنِ السَّبِيلِ وَكَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ ﴿۳۸﴾

وَقَرُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَمَانَ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مُّوسَىٰ

بِالْبَيِّنَاتِ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانُوا سَاقِيْنَ

﴿۳۳۷۸﴾ و عاد و ثمود را، که اینک کاخ‌هایشان شما را هویداست و شیطان کارهایشان را در

نگاهشان بیاراست، پس بازیشان داشت از راه راست، هر چند که بودند تیزبینان.

﴿۳۳۷۹﴾ و قارون و فرعون و هامان را، که موسی با برهان‌های روشنگر همکیشان را پیامد،

آنک در زمین استکبار ورزیدند، گرچه نبودند برندگان.

به هر حال در سیره‌ی پیامبر اکرم (ص) عشق به خدا همه چیز را تحت الشعاع قرار می‌داده

است و در برابر آن هر جاذبه‌ی مادی را کمتر یارای خود نمایی نبوده است.

ریشه‌ی همه‌ی مفسد اخلاقی و اجتماعی، محرومیت انسان از عشق حقیقی است که

زمینه‌ی خودنمایی و میداننداری عشق‌های مجازی به شکل‌های گوناگون می‌شود؛

آیه‌های ۱۱۳۴-۱۱۳۳.

سوره‌ی اعراف (آیه‌ی ۱۸۰-۱۷۹)

وَلَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيرًا مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ لَهُمْ قُلُوبٌ
لَّا يَفْقَهُونَ بِهَا وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَّا يُبْصِرُونَ بِهَا وَلَهُمْ آذَانٌ لَّا يَسْمَعُونَ
بِهَا أُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ﴿١٧٩﴾
وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا وَذَرُوا الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي
أَسْمَائِهِ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٨٠﴾

﴿۱۱۳۳﴾ این واقعیتی است که برای دوزخ، بسیاری از پریان و آدمیان را پدید آوردیم. آنان را قلب‌هایی است که بدان ژرف نیندیشند، و هم آنان را چشمانی است که با آن نبینند، و نیز آنان را گوش‌هایی است که با آن نشنوند. آنان چهارپایان را مانده‌اند، بلکه همراه ترا آنان‌اند همان غفلت زدگان.

﴿۱۱۳۴﴾ خدای راست نام‌های نیکو پس بدان نام‌ها با او نیایش کنید و وانبید آنان را که در نام‌هایش به الحاد دچار شدند، به زودی کیفرشان دهیم فراخور کارنامه‌ی آنان.

می‌بینیم که در این دو آیه - در پی اشاره به سقوط سهمگین انسان‌های از خود بیگانه - جاذبه‌ی اسماء حسنا به عنوان زمینه‌ی دعا و نیایش مطرح است. گویی تنها با این جاذبه‌ی نیرومند می‌توان از گرداب اتحاد و وابستگی که پی‌آمد آن کوری، کری و سقوط حتمی است رهایی یافت.

۳-۱ یاد خدا، نیایش و وارستگی از غفلت

خمیر مایه‌ی شخصیت رسول اکرم (ص) وابستگی شدید به خداست. اسماء و صفات حق و جاذبه‌ی آن رمز بالندگی و عروج آن بزرگوار است. چنین است که آن بزرگوار همواره از یاد خدا و نیایش با او تغذیه می‌کند. یاد خدا و نیایش

حق، برای شخصیتی چون او، به مثابه تنفس ضروری است. چنان که غفلت تهدید جدی حیات طیبه‌ی آن بزرگوار است. آیه‌هایی از قرآن، بیانگر همین واقعیت است؛ با تاکید بر اعراض از شرک و مشرکین و زندگی با یاد خدا، تضرع و ابتهاج؛ آیه‌های ۸۹۵، ۱۱۵۹.

﴿سوره‌ی انعام (آیه‌ی ۱۰۶)﴾

اتَّبِعْ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَأَعْرِضْ عَنِ
الْمُشْرِكِينَ

﴿۸۹۵﴾ در راستای همان که از پروردگارت تو را وحی آمد بپوی که جز از او خدایی نباشد و روی برتاب از مشرکان.

﴿سوره‌ی اعراف (آیه‌ی ۲۰۵)﴾

وَأَذْكُرُّنَاكَ
فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ
وَالْآصَالِ وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ

﴿۱۱۵۹﴾ و پروردگارت را از درون یادکن به زاری و بی‌هیاهو فریاد - به هر بامداد و شامگاه - و مباش از غفلت زدگان.

۱-۴ تبری از کفر، شرک، نفاق و حق ستیزی

شخصیتی را با روحی چنان لطیف، بی‌تردید ذائقه‌ی سالمی ست، در نگاه فرهنگی، که از پلیدی‌ها گریزان است. تبری از کفر، شرک، نفاق، ظلم، حق ستیزی و ... نتیجه‌ی منطقی چنین ذائقه‌ی سالمی ست که در این زمینه نمونه‌هایی از آیه‌های قرآن را از نگاه می‌گذرانیم:

آیه‌های ۷۳۲-۷۲۰، ۷۵۱-۷۴۹، ۱۳۵۰-۱۳۴۸، ۱۵۶۳-۱۵۵۴ و ۱۹۱۰-۱۸۹۶.

سورة مائدة (آیه ٤٣-٥١)

﴿يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصْرَىٰ أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ
 أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ؕ وَمَن يَتَوَلَّهُمْ مِنكُمْ فَإِنَّهُ مِنَّهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
 الظَّالِمِينَ ﴿٥١﴾ فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ يُسْرِعُونَ فِيهِمْ
 يَقُولُونَ نَخْشَىٰ أَن تُصِيبَنَا دَآئِرَةٌ فَعَسَىٰ اللَّهُ أَن يَأْتِيَ بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ
 مِّنْ عِنْدِهِ فَيُصْبِحُوا عَلَىٰ مَا أَسْرُوا فِي أَنفُسِهِمْ نَدِيمِينَ ﴿٥٢﴾
 وَيَقُولُ الَّذِينَ ءَامَنُوا أَهْتُوا لَآ الَّذِينَ أَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ
 إِنَّهُمْ لَمَعَكُمْ حَبِطَتِ أَعْمَالُهُمْ فَأَصْبَحُوا خَاسِرِينَ ﴿٥٣﴾ يَأْتِيهَا
 الَّذِينَ ءَامَنُوا مَن يَرْتَدَّ مِنكُمْ عَن دِينِهِ ؕ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ
 وَيُحِبُّونَهُ ؕ أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي
 سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ؕ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ
 وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٤﴾ إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ ؕ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا الَّذِينَ
 يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ ﴿٥٥﴾ وَمَن يَتَوَلَّ اللَّهَ
 وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ﴿٥٦﴾ يَأْتِيهَا الَّذِينَ
 ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُرُورًا وَعِلْبَانًا مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا
 الْكِتَابَ مِن قَبْلِكُمْ وَالْكَفَّارَ أَوْلِيَاءَ ؕ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ كُفْرَكُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾

وَإِذْ أَنَا نَادِيْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ أَتَّخِذُوهَا هُزُوعًا وَلِعِبَاءِ ذَلِكَ بِأَنفُسِهِمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ﴿۵۸﴾ قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ هَلْ تَنْقِمُونَ مِنِّي إِلَّا أَنْ أَمَّنَا بِاللهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلُ وَأَنْ أَكْثَرُكُمْ فَسِيفُونَ ﴿۵۹﴾ قُلْ هَلْ أُنبِئُكُمْ بِشَرِّ مِّنْ ذَلِكَ مَثُوبَةً عِنْدَ اللهِ مَن لَعَنَهُ اللهُ وَغَضِبَ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمْ الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيرَ وَعَبَدَ الطَّاغُوتَ أُولَئِكَ شَرٌّ مَّكَانًا وَأَضَلُّ عَن سَوَاءِ السَّبِيلِ ﴿۶۰﴾ وَإِذَا جَاءَكُمْ قَالُوا آمَنَّا وَقَدْ دَخَلُوا بِالْكَفْرِ وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا بِهِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا يَكْتُمُونَ ﴿۶۱﴾ وَتَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يُسْرِعُونَ فِي الْأَثَرِ وَالْعُدْوَانِ وَأَكْثِلَهُمُ السُّحْتُ لَيْسَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿۶۲﴾ لَوْلَا نَيْهَتُهُمُ الرَّبِّيُّونَ وَالْأَحْبَارُ عَن قَوْلِهِمُ الْإِثْمَ وَأَكْلِهِمُ السُّحْتُ لَيْسَ مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿۶۳﴾

﴿۷۲۰﴾ ای شمایان که گرویدید جهودان و ترسایان را یاران مگیرید، که یکدیگر را یاران اند و هر کس پذیرای ولایت آنان شود از آنان باشد که خدا هدایتش را دریغ می‌دارد از بیدادگران.

﴿۷۲۱﴾ چنین است که بیمار دلان را بینی که به سوی دشمن شتابان روی آورند، گویند: از برخورد چرخش روزگار بیم داریم. دور نباشد که خدا پیروزی یا جریانی دیگر را از پیشگاه خویش پیش آورد، آنک در تحولی - از آنچه درون خویش پنهان می‌کردند - بشیمان شوند آنان.

﴿۷۲۲﴾ و مؤمنان گویند: آیا اینان اند همان کسان که به نام خدا با سخت‌تر سوگند - هایشان تأکید داشتند که شما را همراه‌اند؟ اینک تلاش‌هایشان همه پوچ شد چنان که گردیدند زیانتکاران.

﴿۷۲۳﴾ ای شمایان که گرویدید، هر که از شما از دین خویش برگردد، دیری نباید که خدا

گروهی را به صحنه آورد که خود دوستشان می‌دارد و آنان نیز او را دوست می‌دارند، با کروندگان نرم‌اند و بر کافران سخت و سازش ناپذیر، در راه خدا جهاد می‌کنند. بی‌آنکه از سرزنش سرزنشگری بیم دارند، این فزون بخشی خداست به هر که خواهد ارزانی دارد و خدا فراخی بخشی‌ست دانا.

﴿۷۲۴﴾ جز از این نباشد که شما را خدا یار است و پیامبرش و آنان که گرویدند، همان کسان که نماز را به پا می‌دارند و زکات را می‌پردازند، رکوع کنندگان.

﴿۷۲۵﴾ و هر که خدا و پیامبرش را و همان کسانی را که گرویدند، سرپرست گیرد، پس حزب خدا همان پیروزمندان‌اند بی‌گمان.

﴿۷۲۶﴾ ای شمایان که گرویدید کسانی را که دین شما را به مسخره گرفته‌اند - چه آنان که کتاب آسمانی دریافت کرده‌اند و چه کافران - اولیای خود مگیرید و از خدا پروا گیرید اگر راستی را شمایید کروندگان.

﴿۷۲۷﴾ و چون نماز را صلا در دهید، به مسخره و بازیش گیرند، که نابخرد مردمی هستند آنان.

﴿۷۲۸﴾ بگو: ای اهل کتاب مگر شما جز به این سبب از ما به خشم آمده‌اید که به خدا و آنچه به سوی ما فرو فرستاده و هم آنچه پیش از این فرو فرستاده است گرویده‌ایم، و این که هستید شما بیشترین نافرمان.

﴿۷۲۹﴾ بگو: اینک آیا شما را به مزدی بدتر از آن - نزد خدا - خبر دهم؟ کسی که خدایش لعنت کرده و بر او خشم گرفته است و از آنان بوزینه‌ها و خوک‌ها و بردگان طاغوت ساخته است! آری اینان را جایگاه بدتری‌ست با گمراهی بیشتری از راه راستان.

﴿۷۳۰﴾ و چون نزد شما آیند گویند گرویدیم، در حالی که با کفر درآمدند و هم با آن بیرون شدند و خدا دانایان است بدانچه همی پنهان کنند اینان.

﴿۷۳۱﴾ و بسیاری از آنان را بینی که در جنایت و زورگویی و حرام‌خواری می‌شتابند، راستی را چه بد است کردارشان.

﴿۷۳۲﴾ چرا خداپرستان و راهبان، آنان را از گفتار گناه آلود و حرام‌خواری باز نمی‌دارند؟ راستی را چه بد شیوه‌ای دارند آنان!

سوره ی مانده (آیه ی ۸۲-۸۰)

تَرَىٰ كَثِيرًا مِّنْهُمْ
 يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنفُسُهُمْ
 أَنْ سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿٨٠﴾
 وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالنَّبِيِّ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ
 مَا اتَّخَذُوهُمْ أَوْلِيَاءَ وَلَكِنَّ كَثِيرًا مِّنْهُمْ فَسِيقُونَ
 ﴿٨١﴾ لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدُوًّا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا إِلَهُو
 دَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا وَلَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُم مَّوَدَّةً لِلَّذِينَ
 ءَامَنُوا الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَرُهُمْ ذَلِكَ بِأَنَّ مِنْهُمْ
 قِسِيَسِينَ وَرُهْبَانًا وَأَنَّهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٨٢﴾

﴿۷۴۹﴾ بسیاریشان را بینی که کسانی را که کافر شدند سروران خود گیرند. راستی را چه بد است آنچه خویشتن خویش را پیش فرستادند، که خدا بر آنان خشم گرفت و در عذاب اند ماندگاران.

﴿۷۵۰﴾ اگر به خدا و پیامبر و آنچه او را فرود آمده است گرویده بودند آنان را به سروری نمی گرفتند، هر چند فسق آلوده اند بسیاریشان.

﴿۷۵۱﴾ بی گمان کین توزترین مردمان را نسبت به آنان که گرویدند، جهودان یابی و آنان که شرک ورزیدند، چنان که نزدیکترین دوستان با آنان که گرویدند، همانان را یابی که گفتند: ما ترسایانیم، چرا که از آنان کشیش ها و راهبان باشند و استکبار نمی ورزند آنان.

سوره ی توبه (آیه ۱۱۵-۱۱۳)

مَا كَانُ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا أَنْ
يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولَىٰ قُرْبَىٰ مِنْ بَعْدِ
مَا بَيَّنَّ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١١٣﴾ وَمَا كَانُ
أَسْتَغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ إِذْ عَلَنَ مَوْعِدَهُ وَعَدَهَا آيَاتِهِ
فَلَمَّا بَيَّنَّ لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ لِلَّهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ
﴿١١٤﴾ وَمَا كَانُ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَاهُمْ حَتَّىٰ
يُبَيِّنَ لَهُمْ مَا يَتَّقُونَ ۚ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١٥﴾

﴿۱۳۴۸﴾ نه پیامبر راسزد و نه کسانی را که گردیدند که برای مشرکان آمرزش خواهند - هر
چند که خویشاوند باشند - پس از آن که برایشان روشن شده است که ایشان اند دوزخیان.
﴿۱۳۴۹﴾ و آمرزش خواهی ابراهیم برای پدرش نبود جز به موجب وعده‌ای که او را داده
بود. آنک چون برایش روشن شد که او دشمن خداست از او بیزارى جست، که ابراهیم
خویشتن داری بود درد آشنا.
﴿۱۳۵۰﴾ خدا نه بر آن است که مردمی را - پس از آنکه آنان راره نمود - گمراه کند، تاراه و
رسم تقوا را برایشان روشن سازد، که خداست به همه چیز دانا.

سوره ی هود (آیه ۹۰-۸۱)

قَالُوا

يَلْبُوطٌ إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ لَن يَصِلُوا إِلَيْكَ فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعِ
مِنَ اللَّيْلِ وَلَا يَلْنَفِتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا أَمْرٌ أَنْكَ إِنَّهُ مُصِيبُهَا
مَا أَصَابَهُمْ إِنَّ مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ ﴿٨١﴾

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَنِيبَهَا سَاقِطَةً وَأَمَطْرْنَا عَلَيْهَا
حِجَابًا مِّن سِجِّيلٍ مَّنصُودٍ ﴿٨٤﴾ مُسْوَمَةٌ عِنْدَ رَبِّكَ
وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ بِبَعِيدٍ ﴿٨٥﴾ وَإِلَى مَدْيَنَ أَخَاهُ
شُعَيْبًا قَالَ يَتَقَوَّمُ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ
وَلَا تَنْقُضُوا الْمِيثَاقَ وَالْمِيزَانَ إِنِّي أُرِيكُمْ بِمُخَيَّرٍ
وَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ مُّحِيطٍ ﴿٨٦﴾ وَيَتَقَوَّمُ
أَوْفُوا بِالْمِيزَانِ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ وَلَا تَبْخَسُوا
النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٨٧﴾
يَقِيْتُ اللَّهَ خَيْرًا لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ
بِحَفِيفٍ ﴿٨٨﴾ قَالُوا يَشْعِيبُ أَصَلَوْتُكَ تَأْمُرُكَ أَنْ
تَتْرَكَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا أَوْ أَنْ نَفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ
إِنَّكَ لَأَنْتَ الْحَلِيمُ الرَّشِيدُ ﴿٨٩﴾ قَالَ يَتَقَوَّمُ أَرَأَيْتُمْ إِن
كُنْتُ عَلَى بَيْنَةٍ مِّن رَّبِّي وَرَزَقْنِي مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا وَمَا أُرِيدُ أَنْ
أُخَالِفَكُمُ إِلَىٰ مَا أَنهَدَكُمُ عَنْهُ إِن أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ
مَا اسْتَطَعْتُ وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ﴿٩٠﴾
وَيَتَقَوَّمُ لَا يَجْرُ مِنْكُمْ شِقَاقِي أَنْ يُصِيبَكُمْ مِثْلُ مَا أَصَابَ
قَوْمَ نُوحٍ أَوْ قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ صَالِحٍ وَمَا قَوْمٌ لُّوطٍ مِنْكُمْ
بِعَبِيدٍ ﴿٩١﴾ وَأَسْتَغْفِرُكُمْ ثُمَّ تَوَبُّوا إِلَيْهِ إِن رَّبِّي
رَحِيمٌ وَدُودٌ ﴿٩٢﴾

﴿۱۵۵۴﴾ گفتند: ای لوط، ما فرستادگان پروردگارتویم، هرگز به تو دست نیابند، اینک خاندانت را در پاسی از شب کوچ ده، بی آن که یکتان واپس نگردد. مگر همسرت که او را همان رسد که به آنان خواهد رسید، راستی را که گاه تهدیدشان بامداد است. مگر نه که نزدیک است بامدادان؟

﴿۱۵۵۵﴾ آنک چون فرمان ما در رسید آن خطه را زیرو زبر کردیم، و گلوله‌هایی از گل و سنگ را فرو باریدیم بر آنان،

﴿۱۵۵۶﴾ سنگ‌هایی نزد پروردگارت نشان دار، که آن نه چندان دور است از ستمگران.

﴿۱۵۵۷﴾ و به سوی مدین برادرشان شعیب را! گفت: ای مردم من، خدا را بپرستید که جز از او خدایی ندارید و پیمانۀ و ترازو را کم مگذارید. من خیر شما را چشم دارم و عذاب روزی فراگیر را بر شمایم نگران.

﴿۱۵۵۸﴾ وای مردم من، پیمانۀ و ترازو را بر پایه‌ی دادگری لبریز کنید و کالاهای مردم را فرو مگذارید و زمین را ویران مکنید تبهکاران.

﴿۱۵۵۹﴾ یادگار خدا شما را بهتر است اگر گروندگان باشید و نه من ام - با تحمیل - شما را تگه‌بان.

﴿۱۵۶۰﴾ گفتند: ای شعیب، آیا نمازت تو را بر آن می‌دارد که آنچه را پدرانمان می‌پرستیدند و انبیم، یا آزاد نباشیم که در داری خود هر چه خواهیم کنیم؟ راستی را که تویی اندیشمند فرزانه‌ی زمان!

﴿۱۵۶۱﴾ گفت: شما را چه دیدگاه است اگر من بر برهانی از پروردگارم باشم و از پیشگاه خویش مرا رزقی نیک داده باشد؟ من - در مبارزه با اجحاف رایج - سر ستیز با شما ندارم، جز از اصلاح - در حد توان - نخواهم و مرا جز با یاری حق توفیقی نباشد. بر او توکل کنم و به پیشگاه اویم ززمه کنان.

﴿۱۵۶۲﴾ وای مردم من، مباد که ستیز با من شما را بر آن وادارد که به سرنوشت قوم نوح یا هود دچار شوید، ویژه که لوطیان را نه با شماسست فاصله‌ای چندان!

﴿۱۵۶۳﴾ از پروردگارتان آمرزش جویند، آنک به سوی او باز آید که پروردگارم دوست داری‌ست مهربان.

سوره ی حجر (آیه ۹۸-۹۴)

فَأَصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَأَعْرِضْ
عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴿٩٤﴾ إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ ﴿٩٥﴾ الَّذِينَ
يَجْعَلُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٩٦﴾ وَلَقَدْ نَعْلَمُ
أَنَّكَ يَصِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ ﴿٩٧﴾ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ
مِنَ السَّاجِدِينَ ﴿٩٨﴾

﴿۱۸۹۶﴾ اینک آنچه را فرمان یافته‌ای فریاد کن و روی برتاب از مشرکان.

﴿۱۸۹۷﴾ این ماییم که تو را بسنده باشیم از مسخره گران.

﴿۱۸۹۸﴾ همان کسان که با خدا خدایان دیگر می‌سازند، پس زود باشد که بدانند آنان.

﴿۱۸۹۹﴾ آری، ما نیک بدانیم که تو را سینه تنگ شود از آنچه همی بگویند ایشان.

﴿۱۹۰۰﴾ اینک با حمد پروردگارت تسبیح گوی و باش از سجده کنندگان.

باید توجه داشت که داشتن موضع قاطع در برابر زورمداران و حق ستیزان و بی‌پروایی از نفوذ اجتماعی آنان، به هیچ روی با شرح صدر و سیاست جذب ناسازگار نیست. در آینده انعطاف، سیاست جذب و شرح صدر آن بزرگوار را نیز از نظر می‌گذرانیم. اینک به همین اشاره باید بسنده کرد که مرز سازشکاری و شرح صدر و نیز مرز قاطعیت و خشونت و هم مرز انعطاف و نفوذ پذیری را همواره باید با دقت در نظر داشت.

۱-۵ تعبد

در سیره‌ی رسول اکرم (ص) تعبد در برابر امرحق، یکی از ویژگی‌های برجسته است. تعبد آن بزرگوار از یکسو دارای توجیه عاطفی ست که ریشه در عشق آن حضرت به خدا و جلال و جمال او دارد؛ از سوی دیگر دارای توجیه منطقی ست که از شناخت ژرفای

عظمت حق منشأ می‌گیرد. در این زمینه نیز به شماری از آیه‌های قرآن توجه شود:
 آیه‌های ۱۵۱، ۸۳۹، ۸۹۵، ۱۱۶۶، ۱۱۶۵، ۱۳۸۰، ۳۲۵۰، ۳۵۸۵، ۳۵۸۳، ۵۵۷۰، ۵۵۶۷
 ﴿سوره‌ی بقره (آیه‌ی ۱۴۴)﴾

قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ
 فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ
 الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوْا وُجُوْهُكُمْ شَطْرَهُ وَإِنَّ الَّذِينَ
 أُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَمَا اللَّهُ بِغَفْلٍ
 عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿۱۴۴﴾

﴿۱۵۱﴾ همانا روی گشت تو را در آسمان بتکریم، پس تو را به همان قبله که می‌پسندی
 بگردانیم، اینک روی خویش به سمت مسجد الحرام بگردان و هرکجا بودید بدان سوی
 روی آورید و بی‌گمان آنان که کتاب داده شدند بدانند که آن حق است از پروردگارش
 و خدا غافل نباشد از عملکردشان.
 ﴿سوره‌ی انعام (آیه‌ی ۵۰)﴾

قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ
 عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبِ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ
 إِن أَتَيْتُمُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ
 أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ ﴿۵۰﴾

﴿۸۳۹﴾ بگو: نه شما را گویم که گنجینه‌های خدا را در اختیار دارم و نه من هزارتوی ناپیدای جهان را می‌شناسم. و نیز شما را نگویم: که فرشته‌ای هستم، که من جز همان که مرا به وحی فرود آید پیروی نکنم. بگو: مگر کور و بینا برابرند؟ مگر نمی‌اندیشند اینان؟

سوره‌ی انعام (آیه‌ی ۱۰۶)

أَتَّبِعَ مَا أَوْحَىٰ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَأَعْرِضْ عَنِ
الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٦﴾

﴿۸۹۵﴾ در راستای همان که از پروردگارت تو را وحی آمد بیوی که جز از او خدایی نباشد و روی برتاب از مشرکان.

سوره‌ی انفال (آیه‌ی ۵-۶)

كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ
مِن بَيْتِكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ فَرِيقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ لَكَرِهُونَ
يُجَادِلُونَكَ فِي الْحَقِّ بَعْدَ مَا بَيَّنَّ كَأَنَّمَا يُسَاقُونَ إِلَى الْمَوْتِ
وَهُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٥﴾

﴿۱۱۶۵﴾ چونان که پروردگارت تو را از خانه‌ات به حق به در آورد، هر چند ناخوشایند بود در ذائقه‌ی گروهی از گروندگان.

﴿۱۱۶۶﴾ با تو در حق - پس از روشنی آن - کشمکش کنند، گویی که رانده شدن خویش را به مسلخ راند تماشاگران.

سوره‌ی یونس (آیه‌ی ۱۶)

قُلْ لَوْ شَاءَ
اللَّهُ مَا تَلَوْتُهُ عَلَيْكُمْ وَلَا أَدْرَبْتُكُمْ بِهِ ۗ فَقَدْ لَبِثْتُ
فِيكُمْ عُمُرًا مِّن قَبْلِهِ ۗ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٦﴾

﴿۱۳۸۰﴾ بگو: اگر خدا می‌خواست، نه آن را بر شما تلاوت می‌کردم و نه به آن آگاهتان می‌ساختم، که بی‌گمان در میان شما عمری درنگ کرده بودم، مگر نیندیشید شما یان؟

﴿۲۷﴾ سوره نمل (آیه ۹۱)
 إِنَّمَا أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ رَبَّ هَكَذَا
 الْبَلَدَةَ الَّتِي حَرَّمَهَا وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ
 الْمُسْلِمِينَ ﴿۲۷﴾

﴿۳۲۵۰﴾ راستی را جز این نیست که من فرمان یافته‌ام که پروردگار این شهر را - که او حرمتش بخشید و همه چیز ی او راست - بپرستم و نیز دستور دارم که باشم از گردن نهادگان.

﴿۳۳﴾ سوره احزاب (آیه ۵۱-۵۰)

يَأْتِيهَا النَّبِيُّ إِنَّا
 أَحْلَلْنَا لَكَ أَزْوَاجَ النَّبِيِّاتِ أَجُورَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ
 يَمِينُكَ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْكَ وَبَنَاتِ عِمِّكَ وَبَنَاتِ عَمَّتِكَ
 وَبَنَاتِ خَالِكَ وَبَنَاتِ خَالَاتِكَ الَّتِي هَاجَرْنَ مَعَكَ وَامْرَأَةً
 مُؤْمِنَةً إِنْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَسْتَنْكِحَهَا
 خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا
 عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ لِكَيْلَا
 يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿۳۳﴾

﴿ تَرْجِي مَنْ نَشَاءُ مِنْهُنَّ وَتُؤَيِّئُ إِلَيْكَ مَنْ نَشَاءُ وَمِنْ أَبْغِيَّتِ
 مِمَّنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ ذَلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ تَقْرَأُ عَيْنَهُنَّ
 وَلَا يُخْزِبَكَ بِمَاءِ آيَاتِهِنَّ كَلُمُهُنَّ وَاللَّهُ يَعْلَمُ
 مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا ﴾

﴿۳۵۸۳﴾ هان ای پیامبر، ما برای تو همسرانت را که مهرشان را داده‌ای حلال کردیم و کنیزانی را که در اختیار داری نیز - از آن غنیمت‌ها که خدا بر تو بازگردانید - و نیز دختر عمه‌ها، دختر خاله‌ها - ویژه دختر خاله‌هایی که با تو هجرت کردند - و آن زن گرونده‌ای که خوبشتن خویش را به پیامبر پیشکش کرد، اگر پیامبر بر آن شود که به همسرش گیرد؛ امتیازی ویژه‌ی تو جز از دیگر گروندگان. آری ما نیک بدانیم که بر آنان درخصوص همسران و کنیزانشان چه رقم زده‌ایم، تا بر تو تنگنایی نباشد که خداست آمرزگاری مهربان.

﴿۳۵۸۴﴾ هر که را خواهی بران و هر که را خواهی در پناه گیر و درمورد هر که از آنان که وانهادی و جویایش باشی نیز بر تو باکی نباشد. این بدان نزدیکتر است که چشمشان روشن شود و غم نخورند و همگی به آنچه آنان را ارزانی داشته‌ای خشنود باشند. و خدا می‌داند که در دل‌های شما چه می‌گذرد که خدا داناییست حکمت‌دان.

﴿۳۵۸۵﴾ از این پس تو را زنان حلال نباشند، و نه این که به جای آنان همسرانی دیگر گیری، هرچند که زیباییشان تو را به شگفتی آورد، جز از کنیزانی که در اختیار داری که خدا بر همه چیز است نگهبان.

﴿۷۵﴾ سوره‌ی قیامه (آیه‌ی ۱۹-۱۶)

﴿ لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ ۚ ﴿١٦﴾ إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ
 وَقُرْآنَهُ ۚ ﴿١٧﴾ فَإِذَا قُرَأْنُهُ فَانْفِعْ قُرْآنَهُ ۚ ﴿١٨﴾ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ ۚ ﴿١٩﴾ ﴾

- ﴿۵۵۶۷﴾ اینک آن را شتابزده زبان مجنبن،
 ﴿۵۵۶۸﴾ که بر ماست گرد آوردن و بر خواندش بی گمان!
 ﴿۵۵۶۹﴾ آنک چون بر خواندیمش، به پیروی ما آن را برخوان.
 ﴿۵۵۷۰﴾ وانگهی بر ماست بی گمان بیان آن.

با تأمل در آیه هایی از این دست می توان دریافت که شخص پیامبر اکرم (ص) بیش از همه حرمت قانون را پاس می داشته است. این ویژگی را تنها در شخصیت هایی - از میان رهبران و فرمانروایان - می توان یافت که از خودکامگی و خود محوری وارسته باشند. وارستگی از شائبه‌ی خود محوری و خودکامگی نیز بخشی از سیره‌ی آن بزرگوار است که در جای خود به آن می پردازیم.

۱- ۶ خدا ترسی و معاد باوری

جالب است که رسول خدا (ص) در اوج تقوا و تعبد، همواره نگران سرنوشت است. و به خدا پناه می برد. او معاد را به یقین باور کرده است؛

آیه های ۸۰۵-۸۰۴، ۱۱۵۴، ۲۷۷۱-۲۷۶۶

﴿۶﴾ سوره‌ی انعام (آیه‌ی ۱۶-۱۵)

قُلْ إِنِّي أَخَافُ أَنْ عَصَيْتُ

رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٥﴾ مَنْ يُصِرْفِ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ

رَحِمَهُ، وَذَلِكَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ ﴿١٦﴾

﴿۸۰۴﴾ بگو: من خود - اگر نافرمانی کنم - بیم دارم از عذاب روزی سهمگین.
 ﴿۸۰۵﴾ هر که در آن روز آن عذاب، از او بازپس رانده شود، خدایش مهر گسترده است و همان است کامیابی نمایان.

سوره‌ی اعراف (آیه‌ی ۲۰۰)

وَإِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ

الشَّيْطَانِ نَزْعٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٠٠﴾

﴿۱۱۵۴﴾ و هرگاه انگیزه‌های اهریمنی برانگیزدت، به خدا پناه بر که اوست شنوایی دانا.

سوره‌ی مؤمنون (آیه‌ی ۹۸-۹۳) ﴿٢٣٠﴾

قُلْ رَبِّ
 إِمَّا تُرِيبِي مَا يُوْعَدُونَ ﴿١٣﴾ رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ
 الظَّالِمِينَ ﴿١٤﴾ وَإِنَّا عَلَىٰ أَنْ نُرِيكَ مَا نَعِدُهُمْ لَقَدِرُونَ ﴿١٥﴾
 أَدْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ السَّيِّئَةِ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَصِفُونَ ﴿١٦﴾
 وَقُلْ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيْطَانِ ﴿١٧﴾ وَأَعُوذُ بِكَ
 رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونَ ﴿١٨﴾

﴿۲۷۶۶﴾ بگو: پروردگارا! اگر بر آنی که در نگاهم بنشانی آنچه را که تهدید شده‌اند بدان،

﴿۲۷۶۷﴾ پروردگارا! آنک مرا جای مده در گروه ستم پیشکان.

﴿۲۷۶۸﴾ آری، این ماییم نمایش آن همه تهدیدهای خود - به آنان برای تو - را توانمندان!

﴿۲۷۶۹﴾ با واکنشی هر چه زیباتر بدی را پاسخگو باش که ما خود داناتریم به پیرایه‌هایی که فرابندند اینان.

﴿۲۷۷۰﴾ و بگو: پروردگارا به تو پناه می‌برم، هم از نخستین چشمک‌های وسوسه آمیز دیوان.

﴿۲۷۷۱﴾ و هم به تو پناه می‌برم که تمامیت هستیم را به پاکند آنان.

۷-۱ خود سازی در میدان عبادت

با این همه، او هرگز از تقویت بنیه‌ی معنوی خویش غافل نیست. خود سازی در میدان

عبادت از جدی‌ترین برنامه‌های اوست؛

آیه‌های ۱۵۹۶-۱۵۸۵، ۱۹۰۱-۱۹۰۰، ۲۱۰۸-۲۱۰۷، ۲۳۱۵، ۲۴۸۰-۲۴۷۸، ۲۴۵۲-۳۱۴۸، ۳۳۸۵، ۴۰۶۰، ۴۰۷۳، ۴۰۶۹، ۴۱۲۴، ۴۲۸۲، ۴۶۷۰-۴۶۶۹، ۴۷۸۴-۴۷۸۳، ۵۴۹۵-۵۴۷۶، ۵۶۱۶-۵۶۱۷

سوره‌ی هود (آیه‌ی ۱۲۳-۱۱۲)

فَأَسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا
 إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿۱۱۲﴾ وَلَا تَرْكَبُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا
 فَمَسَّكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُم مِّنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ثُمَّ
 لَا تُنصَرُونَ ﴿۱۱۳﴾ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي النَّهَارِ وَزُلْفًا مِّنَ
 اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبُنَّ السَّيِّئَاتِ ذَلِكَ ذِكْرٌ لِلَّذِينَ
 ذَكَرُوا ﴿۱۱۴﴾ وَأَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَضْمَعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿۱۱۵﴾ فَلَوْلَا
 كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِن قَبْلِكُمْ أُولُو بَقِيَّةٍ يَنْهَوْنَ عَنِ الْفَسَادِ
 فِي الْأَرْضِ إِلَّا قَلِيلًا مِّمَّنْ أَنْجَيْنَا مِنْهُمْ وَاتَّبَعَ الَّذِينَ
 ظَلَمُوا مَا أُتْرِفُوا فِيهِ وَكَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿۱۱۶﴾ وَمَا كَانَ
 رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ وَأَهْلِهَا مُصْلِحُونَ ﴿۱۱۷﴾
 وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا يَرِثُونَ الْمُخْلِفينَ
 ﴿۱۱۸﴾ إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ وَلِذَلِكَ خَلَقَهُمْ وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ
 لِأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿۱۱۹﴾ وَكَلَّا نَقْصُ
 عَلَيْكَ مِن أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا نَشِئْتُ بِهِ فُؤَادَكَ وَجَاءَكَ فِي هَذِهِ
 الْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿۱۲۰﴾

وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
 أَعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَاتِكُمْ إِنَّا عَمِلُونَ ﴿١١١﴾ وَأَنْظِرُوا إِنَّا مُنْظِرُونَ
 ﴿١١٢﴾ وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ الْأَمْرُ كُلُّهُ
 فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١١٣﴾

﴿۱۵۸۵﴾ اینک چنان که فرمان یافتی پایدار بمان، خود و هر که همراه تو باز آمد. و به سرکشی مگر ایستد که او بیناست که شما چه می‌کنید.

﴿۱۵۸۶﴾ مباد به کسانی گرایش یابید که ستم کردند که شما را نیز آتش بسوزانند، بی آن که جز از خدایتان یارانی باشد، آنک هیچ یاری نشوید شمایان.

﴿۱۵۸۷﴾ و نماز را - در دو سوی روز - به پادار، وهم پاسی از شب که نیکی‌ها بدی‌ها را می‌زداید. این یادی‌ست برای همه یاد پذیران.

﴿۱۵۸۸﴾ و بشکیب که بی‌شک خدا تباه نکند مزد نیکوکاران.

﴿۱۵۸۹﴾ این چه داستان است که قرن‌های گذشته را یادگاران نماندند که از تباهی در زمین باز دارند - جز از اندکی از آنان که رهاییشان بخشیدیم - و ستمگران راه و رسم رفاه زدگی خویش را همچنان پی گرفتند، که بودند تبه‌کاران.

﴿۱۵۹۰﴾ پروردگارت چنان نباشد که آباده‌ها را به ستم نابود سازد، در حالی که در اصلاح بکوشند مردم آن.

﴿۱۵۹۱﴾ و اگر پروردگارت می‌خواست مردم را امتی یگانه رقم می‌زد ولی به اختلاف دچار باشند همچنان.

﴿۱۵۹۲﴾ جز از آن کسان که مهر پروردگارت آنان را فرا گرفته، که فلسفه‌ی آفرینش آنان همین است. و سخن پروردگارت رقم خورد که دوزخ را به پاکتم از پریان و آدمیان، همگان.

﴿۱۵۹۳﴾ هرچه از سرگذشت پیامبران که بر تو سراپیم، بدان بود که تو را دل قوی داریم، و در آن سراسر حقیقت و پندت آمده است، و نیز یادآوری برای گروندگان.

﴿۱۵۹۴﴾ به آنان که نگر‌وند بگو: درم‌وضع خود بک‌وشید که ما نیز هستیم تلاشگران.
 ﴿۱۵۹۵﴾ و بازده کار خویش را چشم دارید که ماییم نیز چشم به راهان.
 ﴿۱۵۹۶﴾ و خدای راست ژرفای هزار توی آسمان‌ها و زمین و جریان هستی یکسره به سوی
 او باز گردد، پس او را بپرست و بر او توکل کن که پروردگارت غافل نیست که چه می‌کنید
 شمایان.

﴿۱۵﴾ سوره‌ی هجر (آیه‌ی ۹۹-۹۸)

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ
 مِنَ السَّاجِدِينَ ﴿۱۸﴾ وَأَعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ ﴿۱۹﴾

﴿۱۹۰۰﴾ اینک با حمد پروردگارت تسبیح گوی و باش از سجده‌کنندگان.

﴿۱۹۰۱﴾ و تو را - تا یقین آید - در پرستش پروردگارت پایدار بمان

﴿۱۷﴾ سوره‌ی اسراء (آیه‌ی ۷۹-۷۸)

أَقِمِ
 الصَّلَاةَ لِذُلُوكِ الشَّمْسِ إِلَىٰ غَسَقِ اللَّيْلِ وَقُرْءَانَ الْفَجْرِ إِنَّ
 قُرْءَانَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا ﴿۷۸﴾ وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ
 نَافِلَةً لَّكَ عَسَىٰ أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا ﴿۷۹﴾

﴿۲۱۰۷﴾ نماز را به پا دار، از زوال خورشید تا تاریکی شب و نماز بامدادان را نیز، که نماز
 بامدادان است مشهود همه فرشتگان.

﴿۲۱۰۸﴾ و پاسی از شب را با او به نماز بگذران که تو را امتیازی‌ست. باشد که پروردگارت تو
 را برکشد به ستوده جایگاهان.

﴿۱۹﴾ سوره ی مریم (آیه ی ۶۵)

رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهِ
هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا ﴿۶۵﴾

﴿۲۳۱۵﴾ پروردگارِ آسمان ها و زمین و هرچه در این میان است، پس او را بپرست و بر

پرستش او بشکیب؛ مگر هیچ هم نامی می شناسی او را؟

﴿۲۵﴾ سوره ی طه (آیه ی ۱۳۲-۱۳۰)

فَاصْبِرْ عَلَيَّ

مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا
وَمِنْ عَآئِنَايَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْ وَأَطْرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرْضَى ﴿۱۳۰﴾ وَلَا
تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ ﴿۱۳۱﴾ وَأَمْرًا هَلَكًا بِالصَّلَاةِ
وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا لَأَنْشَلُكَ رِزْقًا نَّحْنُ نَزِقُكَ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَىٰ

﴿۱۳۲﴾

﴿۲۴۷۸﴾ اینک بر هرچه گویند بشکیب و با سپاس پروردگارت را تسبیح گوی - پیش از بر

آمدن خورشید و پیش از فرو شدنش و هم ساعت هایی از شب و در دو سوی روز -
باشد که تو را خرسندی فراهم آید.

﴿۲۴۷۹﴾ و هرگز مباد که دو چشم خویش را به چیزهایی دوزی که بدان - بسان شکوفه ی

زندگی دنیا - جفت هاییشان را کامروا ساختم تا در آن به آزمایش دچارشان کنیم، که
روزی پروردگارت بهتر است و بیشتر ماند.

﴿۲۴۸۰﴾ و کسانِ خویش را به نماز فرمان ده و خود بر آن بشکیب، تو را هیچ روزی نخواهیم.

این ماییم که روزی رسان توایم و فرجام، خوبشبنانی را باشد.

سوره‌ی شعراء (آیه‌ی ۲۲۰-۲۱۶) ﴿۲۶﴾
 فَإِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ إِنِّي
 بَرِيءٌ مِّمَّا تَعْمَلُونَ ﴿۲۱۶﴾ وَتَوَكَّلْ عَلَى الْغَزِيِّزِ الرَّحِيمِ ﴿۲۱۷﴾ الَّذِي
 يَرُدُّكَ حِينَ تَقُومُ ﴿۲۱۸﴾ وَتَقَلِّبُكَ فِي السَّجْدِينَ ﴿۲۱۹﴾ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ
 الْعَلِيمُ ﴿۲۲۰﴾

- ﴿۳۱۴۸﴾ آنک اگر نافرمانیت کردند، بگو: بی‌گمان بیزارم از آنچه کنید شما یان.
- ﴿۳۱۴۹﴾ و توکل کن بر آن شکست ناپذیر مهربان.
- ﴿۳۱۵۰﴾ همو که می‌بیندت چون برخیزی.
- ﴿۳۱۵۱﴾ و هم تکاپوی تو را در خیل سجده‌کنندگان.
- ﴿۳۱۵۲﴾ که اوست آن شنوای دانا بی‌گمان.
- سوره‌ی عنکبوت (آیه‌ی ۴۵) ﴿۲۹﴾

أَتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ
 وَأَقِمِ الصَّلَاةَ ابْتِغَاءَ الصَّالَاةِ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ
 وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿۴۵﴾

- ﴿۳۳۸۵﴾ بر خوان هر چه را از کتاب که تو را وحی آمده است و نماز را به پادار که نماز از
 زشتی و ناپسند باز می‌دارد، هر چند که یاد خدا بزرگتر است و خدا می‌داند که چه
 می‌سازی شما یان.

سوره‌ی زمر (آیه‌ی ۲) ﴿۳۹﴾
 إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ
 الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَأَعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ﴿۲﴾

- ﴿۴۰۶۰﴾ آری، ما به سوی تو این کتاب را فرو فرستادیم. اینک خدا را بپرست در حالی
 برای او پالاینده‌ای دین را.

سوره ی زمر (آیه ی ۱۵-۱۱)

قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ﴿١١﴾ وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ
أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٢﴾ قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ
﴿١٣﴾ قُلِ اللَّهُ أَعْبُدْ مُخْلِصًا لَهُ دِينِي ﴿١٤﴾ فَأَعْبُدُوا مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ
قُلْ إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا
ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ﴿١٥﴾

﴿۴۰۶۹﴾ بگو: من فرمان یافته‌ام که خدا را درحالی بپرستم، که برای او آیینی دین را از هر
زنگار پاک سازم.

﴿۴۰۷۰﴾ و هم فرمان یافته‌ام که حق را نخستین گردنگذار باشم.

﴿۴۰۷۱﴾ من - اگر پروردگارم را نافرمانی کنم - از کبفرِ روزی سهمگین بیم دارم.

﴿۴۰۷۲﴾ بگو: تنها خدا را می‌پرستم در حالی که کیشِ خویش را برای او از هر زنگار می‌پالایم.

﴿۴۰۷۳﴾ اینک شما هر چه را خواهید - جز از او - بپرستید. بگو: زیانکاران همان کسان‌اند که -
به روزِ رستاخیز - خویش‌ترین خویش و کسانشان را باخته باشند، زبهار که آن است همان زیان
نمایان.

سوره ی زمر (آیه ی ۶۶) *رتال جامع علوم انسانی و مطالعات فرهنگی*

بَلِ اللَّهِ فَأَعْبُدْ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٦٦﴾

﴿۴۱۲۴﴾ بلکه خدا را بپرست و همی باش از سپاسگزاران.

سوره ی شوری (آیه ی ۱۰)

وَمَا أَخْلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ
إِلَى اللَّهِ ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ﴿١٠﴾

﴿۴۲۸۲﴾ هر آنچه در آن به اختلاف دچار شوید حکم آن با خداست، همان خداست پروردگار
من، بر او توکل کردم و به زاری نیایش کنم او را.

سورہی ق (آیہی ۴۰-۳۹)

فَأَصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ
قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ﴿۳۹﴾ وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ
وَأَدْبَرَ السُّجُودِ ﴿۴۰﴾

﴿۴۶۶۹﴾ اینک بر آنچه گویند بشکب و با حمد پروردگارت تسبیح گوی، پیش از سر زدن خورشید و هم پیش از غروب آن.

﴿۴۶۷۰﴾ و پاره‌ای از شب نیز او را تسبیح گوی و هر سجده را در پایان.

سورہی طور (آیہی ۴۹-۴۸)

وَأَصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ
بِحَمْدِ رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ ﴿۴۸﴾ وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَإِدْبَرَ السُّجُودِ ﴿۴۹﴾

﴿۴۷۸۳﴾ و در برابر فرمان پروردگارت بشکب که تو در نگاه مایی و با حمد پروردگارت تسبیح گوی چون برخیزی از جا.

﴿۴۷۸۴﴾ و پاسی از شب نیز او را تسبیح گوی و نیز از پی بر آمدن ستاره‌ها.

سورہی مزمل (آیہی ۲۰-۱)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَأْتِيهَا الْمُرْمَلُ ﴿۱﴾ قَوْلَ اللَّيْلِ إِلَّا قَلِيلًا ﴿۲﴾ نَصْفَهُ أَوْ انْقُصَ مِنْهُ قَلِيلًا ﴿۳﴾
أَزْرَدَ عَلَيْهِ وَرَقَلِ الْقُرْآنُ أَنْ تَرْتِيلًا ﴿۴﴾ إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا
ثَقِيلًا ﴿۵﴾ إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْأًا وَأَقْوَمُ قِيلًا ﴿۶﴾ إِنَّ لَكَ فِي
النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا ﴿۷﴾ وَأذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا ﴿۸﴾
رَبُّ الْمَسْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا ﴿۹﴾ وَأَصْبِرْ
عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَأَهْجِرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا ﴿۱۰﴾

وَذَرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ

أُولِي النَّعْمَةِ وَمَهْلَهْمُ قَلِيلًا ﴿١١﴾ إِنَّ لَدَيْنَا أَنْكَالًا وَحِمِيمًا ﴿١٢﴾

وَطَعَامًا ذَا غُصْبَةٍ وَعَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٣﴾ يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ

وَكَانَتْ الْجِبَالُ كَيْبَاءَ مَهِيلًا ﴿١٤﴾ إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا

عَلَيْكُمْ كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَى فِرْعَوْنَ رَسُولًا ﴿١٥﴾ فَعَصَى فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ

فَأَخَذْنَاهُ أَخَذًا وَبِيلًا ﴿١٦﴾ فَكَيْفَ تَنْفُونَ إِنْ كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ

الْوِلْدَانَ شِيبًا ﴿١٧﴾ السَّمَاءُ مُنْفَطِرٌ بِهِ ۗ كَانَ وَعْدُهُ مَفْعُولًا ﴿١٨﴾

إِنَّ هَذِهِ تَذَكُّرَةٌ ۖ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذْ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ﴿١٩﴾

﴿١٩﴾ إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِنْ ثُلُثِي اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ، وَثُلُثَهُ، وَطَائِفَةٌ

مِنَ الَّذِينَ مَعَكَ ۗ وَاللَّهُ يُقَدِّرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ ۗ عَلِمَ أَنْ لَنْ تُحْصَوْهُ فَتَابَ

عَلَيْكُمْ فَاقْرَأُوا مَا تيسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ ۗ عَلِمَ أَنْ سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَرْضَىٰ

وَأَآخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ يَلْتَمِعُونَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ ۗ وَآخَرُونَ

يُقِيمُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَاقْرَأُوا مَا تيسَّرَ مِنْهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا

الزَّكَاةَ وَأَقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ نَجِّدْهُ

عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ وَأَعْظَمُ أَجْرًا ۗ وَاسْتَغْفِرُوا لِلَّهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٠﴾

﴿٥٤٧٦﴾ به نام خداوند مهر گسترِ مهربان، اینک تو ای خویش در جامه بیچیده،

﴿٥٤٧٧﴾ شب را جز اندکی به پاخیز.

﴿۵۴۷۸﴾ نیم آن را، یا از آن بکاه زمانی ناچیز،

﴿۵۴۷۹﴾ یا بر آن بیفزا و تہجد را با زمزمہی قرآن - بہ گونه‌ای فراخور آن - درآمیز.

﴿۵۴۸۰﴾ کہ بی گمان تو را بہ زودی وامدارِ سخنی گران کنیم [ای عزیز]

﴿۵۴۸۱﴾ بی گمان بالیدنِ شب، گام را پایداری بیشتری دہد و سخن را استواری فزونتر نیز!

﴿۵۴۸۲﴾ راستی را کہ تو را در روز میدانِ پیناوری ست برای تکاپو [و ستیز]

﴿۵۴۸۳﴾ و نام پروردگارت را یاد آور، با گرایش بہ او و بریدہ از ہر چیز.

﴿۵۴۸۴﴾ پروردگارِ خاور و باختر، جز او خدایی نباشد، پس او را کار گزارِ خود بگیر.

﴿۵۴۸۵﴾ و بر آنچه ہمی گویند بشکیب و از آنان با شیوہ‌ای زیبا کنارہ گیر.

﴿۵۴۸۶﴾ و مرا با دروغ پندارانِ این سخن واگذار - کہ خداوندانِ ناز و نعمت‌اند - و آنان را

مہلتی دہ ناچیز.

﴿۵۴۸۷﴾ کہ بی گمان نزد ماست بندہای گران و آتش سوزان نیز.

﴿۵۴۸۸﴾ و خوراکیِ کلوگیر و عذابی درد انگیز.

﴿۵۴۸۹﴾ آن روز کہ زمین و کوہ ہا بلرزند، و کوہ ہا چون ریگ روان ریزریز!

﴿۵۴۹۰﴾ آری، ما بہ سویتان پیامبری را بہ عنوانِ گواہ فرستادیم، چنان کہ فرستادیم بہ سوی

فرعون پیامبری نیز.

﴿۵۴۹۱﴾ آنک فرعون آن پیامبر را نافرمان شد، پس فرو گرفتیمش فروگرفتنی وبال انگیز.

﴿۵۴۹۲﴾ اینک چگونه خویشتن‌بانی توانید اگر روزی را کافر شوید کہ از کودکان، پیری بسازد

[موی سپید]

﴿۵۴۹۳﴾ آسمان بدان سرشسته است، وعدہی او شدنی ست بی‌تردید.

﴿۵۴۹۴﴾ بی گمان این یادآوری باشد، اینک ہر کہ خواهد بہ سوی پروردگار خود راہی پیش

کیرد.

﴿۵۴۹۵﴾ بی گمان پروردگارت نیک می‌داند کہ تو شب را - در مرزِ دوسوم، نیم یا یک سوم -

بہ پا خیزی با گروہی از ہمراہانت، و خداست کہ شب و روز را اندازہ زند، دانست کہ

شما ہرگز شمارِ دقیق آن را نتوانید آنک توبہی شما را پذیرا شد. اینک از قرآن ہر چہ

میسوراست بخوانید. او بداند که از شما کسانی بیمار شوند و دیگری که در جستجوی فزون بخشی خدا زمین را در نوردند و دیگری که در راه خدا پیکار کنند. پس هر آنچه که از قرآن مسیور است بخوانید و نماز را به پا دارید و زکات را پردازید و خدا را وامی نیکو دهید که هر نیکی که خویشتن خویش را بیش فرستید آن را در پیشگاه خدا باز یابید. آن ارزشمندتر است و پاداشی سنگینتر. و از خدا آمرزش خواهید که بی گمان خداست آمرزگاری مهربان.

سوره‌ی انسان (آیه‌ی ۲۶-۲۵)

وَأَذْكُرْ أَتَمَّ رَبِّكَ بِمَكْرَمَةٍ وَأَصِيلًا
وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا

﴿۵۶۱۶﴾ و نام پروردگارت را هر بامداد و شامگاه به یاد آور.
﴿۵۶۱۷﴾ و پاسی از شب نیز او را سجده کن و هم او را شبی بستای که به درازا کشد.

این همه تأکید را می‌توان چنین توجیه کرد که شخصیتی چون پیامبر اکرم (ص) را نیاز به بنیه‌ی معنوی بسیار نیرومند و آسیب‌ناپذیری است. لغزش هر انسان زیانبار است. امل‌لغزش رهبران، سقوط جامعه‌ای را در پی دارد.
چنین است که او همواره می‌کوشیده است که از پرستش خدا، نیایش و تهجد نیرویی افزون از دیگران کسب کند. چنان‌که وجوب نماز ناقله‌ی شب را از ویژگی‌های آن حضرت و در شمار خصایص النبوی آورده‌اند.

۸- صلابت و استواری، با ایمان به امداد غیبی

می‌توان گفت که صلابت، استواری و عزم آهنین پیامبر اکرم (ص) ریشه در ویژگی‌هایی دارد که به آن اشاره شد. با این همه، آنچه رسول خدا (ص) را در برابر طوفان‌های سهمگین و مشکلات راه مبارزه بیش از پیش استواری می‌بخشید، بینش عرفانی آن بزرگوار بود و ایمان به امداد غیبی. در پرتو این بخش، بحران‌های سخت را ناچیز می‌دید و در سهمگین‌ترین

شرایط، یاران را درس پایداری می‌آموخت و روحیه‌های ضعیف را می‌نواخت و تقویت می‌فرمود:

آیه‌های ۳۲۵-۳۰۵، ۴۰۴-۴۰۳، ۴۲۲-۴۱۴، ۴۴۶، ۴۵۳، ۴۷۹-۴۵۷، ۵۳۸-۵۳۷، ۵۷۷، ۶۸۰-۶۸۱، ۷۳۶-۷۲۳، ۱۱۷۹-۱۱۶۷، ۱۱۸۶، ۱۲۵۱-۱۲۴۹، ۱۲۶۲-۱۲۶۰، ۱۲۷۵-۱۲۷۳، ۲۶۴۱-۲۶۳۷، ۳۴۱۵-۳۴۱۰، ۳۴۵۶، ۳۵۶۰-۳۵۴۲، ۳۹۶۱-۳۹۵۹، ۴۶۱۱-۴۵۹۷، ۵۱۴۳-۵۱۲۶، ۵۱۷۷-۵۱۶۷، ۵۳۲۳-۵۳۱۵، ۶۰۰۷-۵۹۹۹، ۶۱۹۷-۶۱۸۹

﴿۳﴾ سوره‌ی آل عمران (آیه‌ی ۳۲-۱۲)

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا سَتُغْلَبُونَ
وَتُحْشَرُونَ إِلَىٰ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿۱۲﴾ قَدْ كَانَ
لَكُمْ آيَةٌ فِي فِئَتَيْنِ الْتَقَتَا فِئَةٌ تُقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَأُخْرَىٰ كَافِرَةٌ يَرَوْنَهُمْ مِثْلَيْهِمْ رَأَى الْعَيْنُ وَاللَّهُ
يُؤَيِّدُ بِنَصْرِهِ مَن يَشَاءُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِي
الْأَبْصَارِ ﴿۱۳﴾ زِينٌ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ
وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ
وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَامِ وَالْحَرْثِ ذَلِكَ مَتَاعُ
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الْمَبَادِ ﴿۱۴﴾ قُلْ
أَوْبَيْتُكُمْ بِخَيْرٍ مِّنْ ذَلِكَ لِّلَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَأَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ
وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿۱۵﴾

الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّا أَتَيْنَاكَ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَاللَّيْلِيَّاتِ
 عَذَابِ النَّارِ ﴿١٦﴾ الصَّابِرِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالْقَانِتِينَ
 وَالْمُنْفِقِينَ وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ ﴿١٧﴾ شَهِدَ
 اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ
 لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٨﴾ إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ
 اللَّهِ لَأِيسَلُونَ مِمَّا خَتَفَ الَّذِينَ أَوْتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مَن
 بَعَدَ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بغيًا بينهم وَمَن يَكْفُرْ يَتَّيْتِ
 اللَّهُ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٩﴾ فَإِن حَاجُوكَ فَقُلْ سَأَلْتُ
 وَجْهِي لِلَّهِ وَمَنِ اتَّبَعَنِ وَقُلْ لِلَّذِينَ أَوْتُوا الْكِتَابَ وَالْأُمِّيِّينَ
 ءَأَسْلَمْتُمْ فَإِن آسَلْتُمْ أَفَقَدْ أَهْتَدُوا وَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا
 عَلَيْكُمُ الْبَلَاغُ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿٢٠﴾ إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ
 يَتَّيْتِ اللَّهُ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيَّ عِزًّا وَيَقْتُلُونَ
 الَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ النَّاسِ فَبَشِّرْهُم
 بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢١﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ حَطَّتْ أَعْمَالُهُمْ
 فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَالُهُمْ مِنَ النَّصِيرِ ﴿٢٢﴾
 الَّذِينَ إِلَى الَّذِينَ أَوْتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُدْعَوْنَ إِلَى الْكِتَابِ
 وَاللَّيْلِيَّاتِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ يَتَوَلَّى فَرِيقٌ مِنْهُمْ وَهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٢٣﴾

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَنْ نَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ وَغَرَّهُمْ
 فِي دِينِهِمْ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٤٤﴾ فَكَيْفَ إِذَا جُمِعَتْ لَهُمْ
 لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ
 لَا يُظْلَمُونَ ﴿٤٥﴾ قُلِ اللَّهُمَّ مَلِكُ الْمَلِكِ تُؤْتِي الْمَلِكَ
 مَن تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمَلِكَ مِمَّن تَشَاءُ وَتُعِزُّ مَن تَشَاءُ وَتُذِلُّ
 مَن تَشَاءُ بِيَدِكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٦﴾ تُولِجُ اللَّيْلَ
 فِي النَّهَارِ وَتُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ
 وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَتَرْزُقُ مَن تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٤٧﴾
 لَا يَتَّخِذُ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِن دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَن
 يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَن تَتَّقُوا مِنْهُمْ
 تُقَاتِلَةً وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿٤٨﴾ قُلِ
 إِن تَخَفُوا مَا فِي صُدُورِكُمْ أَوْ بُنْدُوهُ يَعْلَمَهُ اللَّهُ وَيَعْلَمُ مَا فِي
 السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٩﴾
 يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ مِن خَيْرٍ مُّحْضَرًا وَمَا عَمِلَتْ
 مِن سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ أَمَدًا بَعِيدًا وَيُحَذِّرُكُمُ
 اللَّهُ نَفْسَهُ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ ﴿٥٠﴾ قُلِ إِن كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ
 فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ
 ﴿٥١﴾ قُلِ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
 الْكَافِرِينَ ﴿٥٢﴾

﴿۳۰۵﴾ بگو کسانی را که کفر ورزیدند: به زودی شکست خورده، به سوی دوزخ برانگیخته شوید که جایگاهی ست بسیار بد!

﴿۳۰۶﴾ بی‌گمان شما را در آن دو سپاه که رویاروی شدند نشانه‌ای ست: گروهی در راه خدا به پیکار برخاسته بودند و گروهی دیگر کافر که دو چندانشان می‌دیدند. و خدا هر که را خواهد با یاری خود پشتیبانی کند، بی‌گمان در آن عبرتی ست هر که را بینشی دارد.

﴿۳۰۷﴾ مردمان را زیور یافت عشق شهوت‌ها از زنان و فرزندان و کنج‌های آکنده از زر و سیم و اسبان نشاندار و دام‌ها و کشتزاران. این همان کالای زندگی این جهان است و خداوند است که نزدش فرجام نیک باشد.

﴿۳۰۸﴾ بگو: آیا شما را به ارزش‌هایی برتر از این همه آگاهی دهم؟ آری، کسانی را که تقوا پیشه کنند نزد پروردگارشان بوستان‌هاست که از بن آن جویباران روان است. در آن ماندگارانند همراه همسران پاک و هم‌خشنودینی از خدا. که خدا پرستشگران را در نگاه خود دارد.

﴿۳۰۹﴾ همان کسان که گویند: پروردگارا! گرویدیم، پس گناهان ما را بیامرز و در پناهمان گیر از عذاب آن آتش سوزان.

﴿۳۱۰﴾ همان شکیبایان و راستان و دست‌به‌نیایش برداران و انفاقگران و آمرزش‌خواهان به سحرگاهان.

﴿۳۱۱﴾ هم خدا و هم فرشتگان و دانایان - در حالی که به دادگستری برخاسته‌اند - گواهی دهند که جز از او خدایی نباشد، آری، جز او خدایی نیست که شکست‌ناپذیری ست نکته‌دان.

﴿۳۱۲﴾ در پیشگاه خدا دین، همان حق‌پذیری ست، و کسانی که کتاب آسمانی دریافت کردند به اختلاف دچار نشدند مگر در پی آن که آنان را دانش فرارسید - به انگیزه‌ی زورگویی در میان خود - و هر که به پیام‌های خدا کفر ورزد، آنک خدا تیزشمار است بی‌گمان.

﴿۳۱۳﴾ اینک اگر با توبه برهان تراشی برخاستند بگو: من به نشان تسلیم به خدا روی آورده‌ام، و پیروانم نیز. و به کسانی که کتاب آسمانی دریافت کرده‌اند و هم توده‌ی عامی بگو: آیا شما نیز اسلام آورده‌اید؟ پس اگر اسلام آورده‌اند، بی‌گمان ره یافته‌اند، و اگر روی

- گردانیدند، پس بر تو جز پیام رسانی نباشد، که خدا خود بیناست به حال بندگان.
- ﴿۳۱۴﴾ بی‌گمان آنان که به آیت‌های خدا کفر می‌ورزند و پیامبران را - و هم کسانی از مردم را که به داد فرمان می‌دهند - ناروا به خون می‌کشند، نویدشان ده به عذابی دردناک!
- ﴿۳۱۵﴾ آنان‌اند که تلاش هایشان در این جهان و جهانِ پسین یکسره تباه است و یآوری نباشدشان.
- ﴿۳۱۶﴾ مگر ننگری کسانی را که بهره‌ای ناچیز از کتاب آسمانی یافته‌اند که به کتاب خدا فراخوانده می‌شوند تا میانشان داوری کند، آنکس گروهیشان سر برمی‌تابند روی گردان.
- ﴿۳۱۷﴾ آن بدان است که گفتند: ما را آتش نساید جز از روزگاری چند، و آنان را بفریفت در دینشان آنچه فرا بستندی به بیتان.
- ﴿۳۱۸﴾ آنکس چگونه‌اند چون برای روزی تردیدناپذیر فراهمشان آوریم، و هر کس فراخور دستاوردش بهره یابد، بی آن که ستمی رود بر آنان.
- ﴿۳۱۹﴾ بگو: بار خدایا، ای خداوندِ شهریاری که هر که را خواهی شهریاری ارزانی داری و از هر که خواهی شهریاری را بازستانی، هر که را خواهی عزت دهی و هر که را خواهی به ذلت کشانی که نیکی، همه در دست توست و این تویی که بر همه چیز توانایی.
- ﴿۳۲۰﴾ شب را به درون روز کشانی و روز را درون شب آوری و زنده را از دل مرده بر کنی و مرده را از دل زنده بر آری و هر که را خواهی بی حساب روزی رسانی.
- ﴿۳۲۱﴾ مباد که گروندگان با یاور گرفتن کافران - به جای گروندگان - به سقوط گرایند که هر که چنان کند در پیشگاه خدا هیچ به حساب نیاید، که از آنان به ترسی دچار باشید. باری این خداست که از خویشتن خویش هشدارتان دهد و به سوی خداست روند هستی.
- ﴿۳۲۲﴾ بگو: آنچه را در سینه‌ها دارید، چه پنهانش کنید و چه آشکارش سازید، خداهش می‌داند چنانکه می‌داند هر چه را در آسمان‌ها و در زمین است و خداست توانا بر هر چیزی.
- ﴿۳۲۳﴾ آن روز که هر کس کارهای نیک خود را در صحنه بیابد و در مورد بدی‌هایی که کرده، آرزو کند که کاش میان او و کار بدش فرسنگ‌ها فاصله بود! باری، این خداست که شما را از خویشتن خویش هشدار دهد و خدا بنده‌نواز است با همه‌ی بندگان.

﴿۳۲۴﴾ بگو: اگر چنان باشید که خدا را دوست بدانید، پس مرا پیروی کنید تا خدایتان نیز دوست بخشد و گناهانتان را ببامزد که خدا آمرزگاریست مهربان.

﴿۳۲۵﴾ بگو: خدا و پیامبر را فرمان برید، آنک اگر روی برتافتند، پس خدا را هیچ دوستی نباشد با کافران.

سوره آل عمران (آیه ۱۱۱-۱۱۰)

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ
وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ ءَامَنَ
أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ مِّنْهُمُ الْمُؤْمِنُونَ
وَآكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿١١١﴾ لَنْ يَضُرَّكُمْ إِلَّا أَذًى
وَإِنْ يُقَاتِلْوْكُمْ يُوَلُّوْكُمْ أَلْدُبَارَ ثُمَّ لَا يُنصُرُونَ ﴿١١٢﴾

﴿۴۰۳﴾ شما باید بهین امت که برای مردم برآورده شدید، به ارزش فرمان دهید و از نالارزش بازدارید و به خدا بگروید. و اگر اهل کتاب بگروند آنان را بهتر است، برخیشان گروندگانند و بسیاری نافرمان.

﴿۴۰۴﴾ هرگز زبانی نرسانندتان - جز از رنجه‌ای - و اگر باشما پیکار کنند ناگزیر بگریزند، بی بهره از یاری دیگران.

سوره آل عمران (آیه ۱۲۹-۱۲۱)

وَإِذْ عَدَوْتَ مِنْ أَهْلِكَ
تَبَوَّءُ الْمُؤْمِنِينَ مَقْعِدًا لِلْقِتَالِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٢١﴾
إِذْ هَمَّتْ طَّائِفَتَانِ مِنْكُمْ أَنْ تَفْشَلَا وَاللَّهُ وَلِيٌّ لِّمَنِ ءَعَلَى
اللَّهُ فَيَلْتَوِكِلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٢٢﴾ وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ
أَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢٣﴾

إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ
 أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ أَنْ يُمِدَّكُمْ رَبُّكُمْ بِثَلَاثَةِ آفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ
 مُنزَلِينَ ﴿١١٤﴾ بَلَىٰ إِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُم مِّن فَوْرِهِمْ
 هَذَا يُمِدَّكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ آفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ
 ﴿١١٥﴾ وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ وَلِنُظْمِنَ قُلُوبَكُمْ بِهِ وَمَا
 التَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١١٦﴾ لِيَقْطَعَ طَرَفًا
 مِّنَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْ يَكْتُمُهُمْ فَيَنْقَلِبُوا خَائِبِينَ ﴿١١٧﴾ لَيْسَ لَكَ
 مِن الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ
 ﴿١١٨﴾ وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ
 وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١١٩﴾

- ﴿۴۱۴﴾ یاد باد آن بامداد که خاندانیت را وانهادی تا به آرایش جبهه‌ی گروندگان و جایگزین ساختن آنان در سنگرها پپردازی. و خدا شنوایی‌ست دانا.
- ﴿۴۱۵﴾ همان دم که دو گروه از شما بر آن شدند که به سستی گرایند، در حالی که هر دو را خدا یار بودا و خدا را باید پشتوانه گیرند همه گروندگان.
- ﴿۴۱۶﴾ آری، این خداست که شما را در بدر - هر چند زبون بودید - یاری کرد، پس خدا را پرواگیرید تا مگر سپاس گزارید شماپان.
- ﴿۴۱۷﴾ آنگاه که گروندگان را می‌گفتی: مگر این شما را بسنده نیست که پروردگار شما به یاریتان شتابد با سه هزار فرشته، فرود آمده [از آسمان].
- ﴿۴۱۸﴾ آری اگر بشکيبید و تقوا پيشه کنید و از هر سو شما را تاخت آورند، پروردگارتان یاری رساند با پنج هزار فرشته، همگی بانشان.

﴿۴۱۹﴾ و آن در تقدیر الهی بیش از نویدی نباشد، تا بدان دل قوی دارید، و پیروزی نیست جز از پیشگاه خدای توانای حکیم.

﴿۴۲۰﴾ باشد که جبهی کافران از یک سو شکسته شود یا سرکوبشان کند، چنان که ناکام بازگردند آنان.

﴿۴۲۱﴾ باری تو را از این جریان هیچ در کف نیست، یا توبه‌شان بپذیرد یا عذابشان کند که آنان ستمگرند بی‌کمان.

﴿۴۲۲﴾ هر چه در آسمان ها و در زمین است از آن خداست، هر که را خواهد بیمارزد و هر که را خواهد عذاب کند. و خدا آمرزگاری ست مهربان.

سوره‌ی آل عمران (آیه‌ی ۱۵۳)

﴿۱۵۳﴾ إِذْ تَصْعَدُونَ وَلَا تَكُونُوا عَلَىٰ أَحَدٍ
وَالرَّسُولِ يَدْعُوكُمْ فِي آخِرِنَاكُمْ فَأَتِبْنَاكُمْ
عَمَّا بَغِمَ لَكُمْ لِيَلَا تَحْزَنُوا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ
وَلَا مَا أَصَابَكُمْ وَاللَّهُ خَيْرٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿۱۵۳﴾

﴿۴۴۶﴾ یاد باد آن دم که به کوه بر می آمدید بی آن که هیچ کس را باز بنگرید، و پیامبر در فراسویتان فرامی خواند، آنک در پی آمدن آن به اندوه‌های پیاپی دچار شدید، تا دیگر بر آنچه شما را از کف برود یا مصیبتی که پیش آید اندوه مخورید. که خدا آگاه است که چه می‌کنید شما را.

سوره‌ی آل عمران (آیه‌ی ۱۶۰)

﴿۱۶۰﴾ إِنْ يَنْصُرْكُمُ اللَّهُ
فَلَا غَالِبَ لَكُمْ وَإِنْ يَخْذُ لَكُمْ فَمَنْ ذَا الَّذِي يَنْصُرْكُم مِّنْ
بَعْدِهِ وَعَلَىٰ اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿۱۶۰﴾

﴿۴۵۳﴾ اگر خدایتان باری کند هیچ نیرویی در هم شکننده‌ی شما نباشد، و اگر او شما را وانهد، آنک کیست که پس از خدا به یاریتان شتابد. آری گروندگان را باید توکل بر خدا باشد.

سورهی آل عمران (آیهی ۱۸۶-۱۶۴)

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ
يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ، وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ
وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِن قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿١٦٤﴾
أَوَلَمَّْا أَصَابَتْكُمْ مُّصِيبَةٌ قَدْ أَصَبْتُمْ مِثْلَهَا قُلْتُمْ أَنَّى هَذَا
قُلْ هُوَ مِّنْ عِنْدِ أَنفُسِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٦٥﴾
وَمَا أَصَابَكُمْ يَوْمَ التَّقِي الْجَمْعَانِ فَيَأْذِنُ اللَّهُ وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ
﴿١٦٦﴾ وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا فَنُقِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
أَوْ آذِفَعُوا قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا لَّاتَّبَعْنَاكُمْ هُمْ لِلْكَفْرِ
يَوْمَئِذٍ أَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْإِيمَانِ يَقُولُونَ بِأَفْوَاهِهِمْ مَا لَيْسَ
فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ ﴿١٦٧﴾ الَّذِينَ قَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ
وَقَعَدُوا لَوْ أَطَاعُونَا مَا قُتِلُوا قُلْ فَادْرءُوا عَن أَنفُسِكُمْ
الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٦٨﴾ وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي
سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ ﴿١٦٩﴾ فَرِحِينَ
بِمَاءِ أَنفُسِهِمْ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ، وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا
بِهِمْ مِن خَلْفِهِمْ أَلا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٧٠﴾
﴿١٧١﴾ يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةِ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٧٢﴾ الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِن بَعْدِ مَا
أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقُوا أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٣﴾

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ
 فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿١٧٣﴾
 فَأَنْقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ لَمْ يَمَسْسَهُمْ سُوءٌ وَاتَّبَعُوا
 رِضْوَانَ اللَّهِ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ﴿١٧٤﴾ إِنَّمَا ذَلِكُمُ الشَّيْطَانُ
 يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُوا إِن كُنُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧٥﴾
 وَلَا يَحْزَنكَ الَّذِينَ يُسْرِعُونَ فِي الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَنْ يَصُرُوا اللَّهَ
 شَيْئًا يُرِيدُ اللَّهُ أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حِطًّا فِي الْآخِرَةِ وَهُمْ عَذَابٌ
 عَظِيمٌ ﴿١٧٦﴾ إِنَّ الَّذِينَ اشْتَرُوا الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ لَنْ يَصُرُوا
 اللَّهَ شَيْئًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٧٧﴾ وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا
 أَنَّمَا نُمَلِّ لَهُمْ خَيْرٌ لِّأَنْفُسِهِمْ إِنَّمَا نُمَلِّ لَهُمْ لِيْزِدُواْ إِثْمًا
 وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿١٧٨﴾ مَا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى مَا
 أَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتَّى يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُطْلِعَكُمْ
 عَلَى الْغَيْبِ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَجْتَبِيْ مِنْ رُّسُلِهِ مَنْ يَشَاءُ فَتَمَنَّا بِاللَّهِ
 وَرُسُلِهِ وَإِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا فَلَكُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٩﴾ وَلَا
 يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ بِمَاءِ أَنْفُسِهِمْ أَنَّ اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَيْرٌ
 لَّهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخُلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
 وَاللَّهُ مِيرَاثُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ يَمَّا تَعْمَلُونَ خَيْرٌ ﴿١٨٠﴾

لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ أَغْنِيَاءُ
سَكَتْنَا مَا قَالُوا وَقَتَلَهُمْ الْأَنْبِيَاءَ بَغَيْرِ حَقٍّ وَنَقُولُ
ذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿١٨١﴾ ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْت أَيْدِيكُمْ
وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ ﴿١٨٢﴾ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ
اللَّهَ عَهْدُ الْإِنْسَانِ إِلَّا نُؤْمِنُ لِرَسُولٍ حَتَّى يَأْتِينَا بَقْرَبَانٍ
تَأْكُلُهُ النَّارُ قُلْ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّن قَبْلِي بِالْبَيِّنَاتِ
وَبِالَّذِي قُلْتُمْ فَلِمَ قَتَلْتُمُوهُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٨٣﴾
فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ رَسُولٌ مِّن قَبْلِكَ جَاءُوا بِالْبَيِّنَاتِ
وَالزُّبُرِ وَالكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴿١٨٤﴾ كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ
وَإِنَّمَا تُوَفَّقُونَ أُجُورَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَمَن زُحِرَ
عَنِ النَّارِ وَأَدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا
إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ﴿١٨٥﴾ لَتُبْلَوُنَّ فِي أَمْوَالِكُمْ
وَأَنفُسِكُمْ وَلَتَسْمَعُنَّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
مِن قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا أَذًى كَثِيرًا
وَإِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ﴿١٨٦﴾

﴿۴۵۷﴾ آری، خداگروندگان را وامدارِ نعمتی گران ساخت چون در میانشان پیامبری از آنان برانگیخت که بر آنان پیام های خدا را برخواند، بالندگیشان بخشد و آنان را کتاب و حکمت آموزد، در حالی که گذشته‌ی آنان در گمراهی نمایانی غوطه‌ور باشد.

﴿۴۵۸﴾ چرا چون شما را مصیبتی رسد که دو چندانش را به دشمن چشانیده‌اید، گویند: این از کجاست؟ بگو: آن از خویشتنِ شماست که خدا بر همه چیز توانا بود.

﴿۴۵۹﴾ آری آنچه روز برخوردِ آن دو سپاه بر سران آمد با رخصت خداوند بود، تا گروندگان راستین را باز شناسد.

﴿۴۶۰﴾ و هم باز شناسد کسانی را که نفاق ورزیدند و به آنان گفته شد: به پیکار در راه خدا بشتابید یا تهاجم دشمن را پاسخ گویند، گفتند: اگر می‌دانستیم که پیکاری هست، بی‌چون و چرا پیرویتان می‌کردیم. آنان در آن روز به کفر نزدیکتر از ایمان‌اند، به زبانشان چیزها گویند که در دل‌هایشان نباشد. و خدا داناتر است بدان رازها که در نهفتنِ آن کوشند.

﴿۴۶۱﴾ آنان که - خود بر جای نشستند و - برادرانشان را گفتند: اگر به فرمان ما بودند کشته نمی‌شدند، بگو: مرگ را از خویشتنِ خویش برانید اگر راستان باشید!

﴿۴۶۲﴾ و مباد چنین پندارید که آنان که در راه خدا کشته شدند مردگان‌اند، که زندگان‌اند و در جوار پروردگارشان روزی فراخور یابند.

﴿۴۶۳﴾ همه، شادمانان از آنچه خدایشان ارزانی داشته است و کسانی را که به آنان پیوسته‌اند از بی خود نوید دهند که نه بیمی‌ست بر آنان و نه اندوهی خوردند.

﴿۴۶۴﴾ به نعمت و فزون بخشی خدا مرده دهند، و این که بی‌گمان خدا مزد گروندگان را تباه نگرداند.

﴿۴۶۵﴾ همانان که - به رغم چشیدن زخمها - فراخوانی خدا و پیامبر را لیبیک گفتند. آری برای کسانی از ایشان که نیکی کردند و تقوا پیشه گرفتند مزدی‌ست بس گران!

﴿۴۶۶﴾ آنان که مردم گفتندشان: اینک همه‌ی مردم کارزار با شما را گرد آمده‌اند، پس بیم دارید، آنک آنان را ایمان بیفزود و گفتند: خدایمان بس، که کارگزاری‌ست نیکو.

﴿۴۶۷﴾ پس با دستانی پر از نعمت و فزون بخشی خدا باز آمدند، بی‌هیچ گزندی که آنان را

- رسد و در راستای خشنودی خدا پیش رفتند که خدا راست فزون بخشی کران!
- ﴿۴۶۸﴾ آری واقعیت جز این نیست که این شیطان است که پیروانش را بیم دهد، اینک نه از آنان که از من بیم دارید، اگر شما بید مؤمنان راستین.
- ﴿۴۶۹﴾ مباد آنان که در کفر می‌شتابند. افسرده‌ات کنند، که آنان هرگز خدا را آسیبی نرسانند. خدا خواهد که آنان را بهره‌ای در زندگی دیگر نگذارد و ایشان راست عذابی سهمگین!
- ﴿۴۷۰﴾ آری، آنان که کفر را به ایمان سودا کردند، هرگز خدا را آسیبی نرسانند و آنان راست عذابی بس دردناک!
- ﴿۴۷۱﴾ و مباد آنان که مهلتشان دادیم چنین پندارند که آن مهلت به سودشان است. جز از این نیست که مهلتشان دهیم تا به گناه افزایشند و آنان راست عذابی زبون ساز.
- ﴿۴۷۲﴾ خدا بر آن نباشد که مؤمنان را چنین وانهد، مگر پلید را از پاک جدا سازد. و نیز خدا بر آن نباشد که شما را از غیب بیاگاهاند، بلکه از پیامبران هر که را خواهد بگزیند. اینک به خدا و پیامبران همه، بگروید، که اگر بگروید و تقوا پیشه گیرید شما را مزدی ست بس کران.
- ﴿۴۷۳﴾ آنان که در انفاق آنچه خدایشان از فضل خود ارزانی داشته است دریغ می‌ورزند، مباد چنین پندارند که آن به سودشان باشد که آن به زیانشان است. دیری نگذرد که آنچه دریغ ورزیدند - به روز رستاخیز - گردنگیرشان شود، و خدای راست میراث آسمان‌ها و زمین. و خدا آگاه است به همه کارهای شما.
- ﴿۴۷۴﴾ آری، خدا بشنید سخن آنان را که می‌گفتند: خدا بینواست و ما توانگران! بی‌درنگ آنچه را گویند بنویسیم و هم کشتن آنان پیامبران را به ناروا، و گوئیم: بچشید عذاب سوزان را!
- ﴿۴۷۵﴾ آن بدان باشد که خود به دست خویش پیش فرستاده‌اید که خدا بی‌گمان نه ستمگر است بندگان را.
- ﴿۴۷۶﴾ آنان که با تأکید گویند: خدا از ما پیمان گرفته است که به هیچ پیامبری نگریم تا چنان قربانی بر ایمان آورد که آتشش بخورد. بگو: آری، پیامبرانی پیش از من با برهان‌های

روشن و همین که گویند آمدندتان، پس چرا کشتیدشان اگر راستگویان هستید شما. ﴿۴۷۷﴾ باری، اگر دروغ‌زنت شمرند چه باک که پیامبرانی پیش از تو دروغ‌زن خوانده شدند که برهان‌های روشن آوردند، و صحیفه‌ها و کتابی تابناک. ﴿۴۷۸﴾ هر جانداري مرگ را چشونده است و جز از این نیست که به روز رستاخیز مرده‌ها تان را برداشت کنید. آنک برنده اوست که از آتش برجست و به بهشت راه جست، که زندگی این جهان چیزی نیست جز کالایی فریبناک. ﴿۴۷۹﴾ شما همگی بی‌گمان در خواسته‌ها و جان‌هایتان از بوته‌ی آزمون بگذرید و از آنان که پیش از شما کتاب آسمانی ارزانیشان شد و هم از مشرکان زخم زبان فراوان بشنوید. و اگر بشکيبید و تقوا پیشه گیرید، آن در هر جریان، استواری راست ملاک.

سوره‌ی نساء (آیه‌ی ۴۵-۴۴) ﴿۴﴾

لَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ
الْكِتَابِ يَشْتَرُونَ الضَّلَالََةَ وَيُرِيدُونَ أَن تَضِلُّوا السَّبِيلَ ﴿٤٤﴾
وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَعْدَائِكُمْ وَكَفَى بِاللَّهِ وَلِيًّا وَكَفَى بِاللَّهِ نَصِيرًا ﴿٤٥﴾

﴿۵۳۷﴾ مگر ننگری آنان را که بهره‌ای اندک از کتاب برده‌اند، خود گمراهی را خریدارند و بر آن‌اند که به گمراهی کشانندتان؟

﴿۵۳۸﴾ خدا دشمنانتان را بهتر شناسد، و خداست یار و یاورى بسنده (برای انسان) سوره‌ی نساء (آیه‌ی ۸۴) ﴿۴﴾

فَقَنْدِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تَكْلَفُ إِلَّا نَفْسَكَ وَحَرِّضَ الْمُؤْمِنِينَ
عَسَى اللَّهُ أَن يَكْفِيَ بَأْسَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاللَّهُ أَشَدُّ بَأْسًا
وَأَشَدُّ تَنْكِيلًا ﴿٨٤﴾

﴿۵۷۷﴾ اینک در راه خدا به پیکار برخیز و گروندگان را برانگیز. دیری نباید که خدا گزند کافران را واپس راند، که خدا را گزندى ست سهمگین و کیفرى سهمگینتر از آن!

سوره ی مائده (آیهی ۱۲-۱۱)

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا اذْكُرُوْا نِعْمَتَ
 اللّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذْ هَمَّ قَوْمٌ اَنْ يَّبْسُطُوْا اِلَيْكُمْ اَيْدِيَهُمْ
 فَكَفَّ اَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَاَتَقُوا اللّٰهَ وَعَلَى اللّٰهِ فليَتَوَكَّلِ
 الْمُؤْمِنُوْنَ ﴿۱۱﴾ ﴿۱۲﴾ وَاَلَمْ نَأْخُذْ اللّٰهَ مِيثَاقَ بَنِي
 اِسْرٰٓءِيْلَ وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ اثْنَيْ عَشَرَ نَقِيْبًا وَقَالَ اللّٰهُ
 اِنِّيْ مَعَكُمْ لَئِنْ اَقَمْتُمْ الصَّلٰوةَ وَءَاتَيْتُمُ الزَّكٰوةَ
 وَءَامَنْتُمْ بِرُسُلِيْ وَعَزَّرْتُمْ هُمْ وَاَقْرَضْتُمُ اللّٰهَ قَرْضًا
 حَسَنًا لَّا اُكْفِرَنَّ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَاَدْخَلْنٰكُمْ
 جَنَّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا اَنْهٰرٌ فَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ
 ذٰلِكَ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَآءَ السَّبِيْلِ ﴿۱۳﴾

﴿۶۸۰﴾ ای شما یاران که گرویدید، یاد آور شوید که خدایانان و امدارِ نعمت خود خواست. آنک که مردمی بر آن شدند که به سوی شما دست بکشایند دستشان را از شما کوتاه کرد. خدا را پروا گیرید و باید بر خدا توکل کنند همه گروندگان.

﴿۶۸۱﴾ چنین بود که خدا از یعقوب زادگان پیمان گرفت و از آنان دوازده سالار برانگیختیم و خدا گفت: من با شمایم، اگر نماز را به پا دارید و زکات را بپردازید و به پیامبرانم بگروید و یاریشان رسانید و خدا را وامی نیکو دهید. همانا بدی‌هایتان را سرپوش نهم و به بهشت‌هایتان در آورم که از بن آن جویباران روان است. آنگاه هر یک از شما که با این همه، کفر ورزد از راه راست به بیراهه رفته است بی‌گمان.

سوره‌ی مانده (آیه‌ی ۶۷-۵۴)

يَا أَيُّهَا

الَّذِينَ ءَامَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ ۖ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهَ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ
 وَيُحِبُّونَهُ ۗ أَذَلَّةٌ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي
 سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ۚ ذَٰلِكُمْ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ
 وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٤﴾ إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ ۗ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا الَّذِينَ
 يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ ﴿٥٥﴾ وَمَن تَوَلَّى اللَّهَ
 وَرَسُولَهُ ۗ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ﴿٥٦﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
 ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُزُوعًا وَلِعِبَاءَ مَنِ الَّذِينَ أُوتُوا
 الْكِتَابَ مِن قَبْلِكُمْ وَالْكَافِرَ أَوْلِيَآءَ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾
 وَإِذْ أَنَا دَيْتُمُ إِلَى الصَّلَاةِ اتَّخَذُوا هُزُوعًا وَلِعِبَاءَ ذَٰلِكُمْ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ
 لَا يَعْقِلُونَ ﴿٥٨﴾ قُلْ يَا هَلْ الْكِتَابِ هَلْ تَنْقِمُونَ مِنَّا إِلَّا أَن ءَامَنَّا
 بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلُ وَأَنَّ أَكْثَرَكُمْ فَاسِقُونَ ﴿٥٩﴾ قُلْ
 هَلْ أُنبِئُكُمْ بِشَرِّ مِّن ذَٰلِكُمْ مَثُوبَةٌ عِندَ اللَّهِ ۖ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْغَافِقِينَ
 عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمُ الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيرَ وَعَبَدَ الطَّاغُوتِ ۗ أُولَٰئِكَ شَرٌّ
 مَّكَانًا وَأَضَلُّ عَن سَوَاءِ السَّبِيلِ ﴿٦٠﴾

وَإِذَا جَاءُوكُمْ قَالُوا آمَنَّا
 وَقَدْ خَلَوْنَا بِالْكَفْرِ وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا بِهِ ۗ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا يَكْتُمُونَ
 ﴿١٦١﴾ وَتَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يُسْرِعُونَ فِي الْأَثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَأَكْلِهِمْ
 السُّحْتِ لَيْسَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٦٢﴾ لَوْلَا يَنْهَاهُمُ الرَّبَّانِيُّونَ
 وَالْأَحْبَارُ عَنْ قَوْلِهِمُ الْإِثْمَ وَأَكْلِهِمُ السُّحْتِ لَيْسَ مَا كَانُوا
 يَصْنَعُونَ ﴿١٦٣﴾ وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَلُعِنُوا
 بِمَا قَالُوا بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُنْفِقُ كَيْفَ يَشَاءُ وَلِيَزِيدَنَّ كَثِيرًا
 مِنْهُمْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا وَالْقَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ
 وَالْبُعْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ كُلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللَّهُ
 وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٦٤﴾
 وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَكَفَّرْنَا عَنْهُمْ
 سَيِّئَاتِهِمْ وَلَأَدْخَلْنَاَهُمْ جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿١٦٥﴾ وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا
 التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ لَأَكَلُوا مِنْ
 فَوْقِهِمْ وَمِن تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ مِنْهُمْ أُمَّةٌ مُقْتَصِدَةٌ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ
 سَاءَ مَا يَعْمَلُونَ ﴿١٦٦﴾ ﴿١٦٧﴾ يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ
 مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ
 مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿١٦٨﴾

﴿۷۲۳﴾ ای شمایان که گرویدید، هر که از شما از دین خویش برگردد، دیری نباید که خدا گروهی را به صحنه آورد که خود دوستشان می‌دارد و آنان نیز او را دوست می‌دارند، با گروندگان نرم‌اند و بر کافران سخت و سازش ناپذیر، در راه خدا جهاد می‌کنند. بی‌آنکه از سرزنش سرزنشگری بیم دارند، این فزون بخشی خداست به هر که خواهد ارزانی دارد و خدا فراخی بخشی‌ست دانا.

﴿۷۲۴﴾ جز از این نباشد که شما را خدا یار است و پیامبرش و آنان که گرویدند، همان کسان که نماز را به پا می‌دارند و زکات را می‌پردازند، رکوع کنندگان.

﴿۷۲۵﴾ و هر که خدا و پیامبرش را و همان کسانی را که گرویدند، سرپرست گیرد، پس حزب خدا همان پیرومندان‌اند بی‌گمان.

﴿۷۲۶﴾ ای شمایان که گرویدید کسانی را که دین شما را به مسخره گرفته‌اند - چه آنان که کتاب آسمانی دریافت کرده‌اند و چه کافران - اولیای خود مگیرید و از خدا پروا گیرید اگر راستی را شمایید گروندگان.

﴿۷۲۷﴾ و چون نماز را صلا در دهید، به مسخره و بازیخ گیرند، که نابخرد مردمی هستند آنان.

﴿۷۲۸﴾ بگو: ای اهل کتاب مگر شما جز به این سبب از ما به خشم آمده‌اید که به خدا و آنچه به سوی ما فرو فرستاده و هم آنچه پیش از این فرو فرستاده است گرویده‌ایم، و این که هستید شما بیشترین نافرمان.

﴿۷۲۹﴾ بگو: اینک آیا شما را به مزدی بدتر از آن - نزد خدا - خبر دهم؟ کسی که خدایش لعنت کرده و بر او خشم گرفته است و از آنان بوزینه‌ها و خوک‌ها و بردگان طاغوت ساخته است! آری اینان را جایگاه بدتری‌ست با گمراهی بیشتری از راه راستان.

﴿۷۳۰﴾ و چون نزد شما آیند گویند گرویدیم، در حالی که با کفر درآمدند و هم با آن بیرون شدند و خدا دانتر است بدانچه همی پنهان کنند اینان.

﴿۷۳۱﴾ و بسیاری از آنان را بینی که در جنایت و زورگویی و حرام‌خواری می‌شتابند، راستی را چه بد است کردارشان.

﴿۷۳۲﴾ چرا خداپرستان و راهبان، آنان را از گفتارِ گناه آلود و حرامخواری باز نمی‌دارند؟ راستی را چه بد شیوه‌ای دارند آنان!

﴿۷۳۳﴾ جهودان گویند: دست خدا بسته است. داستان‌شان بسته باد و لعنت بر آنان با چنین گفتارشان. هرگز! داستان او باز است، چنان که خواهد ببخشید، هر چند که آنچه از پروردگارت تو را فرود آمده است. بسیاری از آنان را سرکشی و کفر افزایش داد، و میان آنان دشمنی و کینه توزی - تا روزِ رستاخیز - افکندیم. بگذریم که هرگاه برای جنگ آتشی افروختند خدایش خاموش کرد. باری، در فسادِ زمین همی کوشند، و از دوستی خدا بهره‌ای ندارند فساد انگیزان.

﴿۷۳۴﴾ و اگر اهل کتاب بگردند و تقوا پیشه کنند، بدی‌هایشان را ببوشانیم و به بهشت‌های سراسر ناز و نعمتشان درآوریم.

﴿۷۳۵﴾ آری اگر آنان تورات و انجیل و آنچه را که از پروردگارشان به سویشان فرود آمده است به پا دارند، از فراز سر و بن‌بایشان برخوردار شوند، برخیشان امتی میانه‌رو باشند هر چند کردارِ بدی پیش گرفته‌اند بسیاریشان.

﴿۷۳۶﴾ تو ای پیامبر، اینک پیامِ رسانِ همان باش که تو را از پروردگارت فرود آمد، که اگر چنین نکنی پیامِ رسالتِ او را نرسانده‌ای، و خدایت از گزند مردم در پناه گیرد، که خدا هدایتِ خود دریغ دارد از این کافر مردمان.

﴿۸﴾ سوره‌ی انفال (آیه‌ی ۱۹-۷)

وَإِذْ يَبْعُدُكُمْ اللَّهُ إِحْدَى الظَّالِمِينَ أَنهَآ
 لَكُمْ وَتَوَدُّونَ أَن غَيْرَ ذَاتِ الشُّوْكَةِ تَكُوْنُ لَكُمْ
 وَيُرِيدُ اللَّهُ أَن يُحَقِّقَ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ
 لِيُحَقِّقَ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ﴿۸﴾
 إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُمْ بِالْفِ
 مِّنَ الْمَلَائِكَةِ مُرَدِّينَ ﴿۹﴾

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ
 وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ
 عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿١٠﴾ اذِغْشِكُمُ النَّعَاسَ أَمَنَةً مِنْهُ وَيُنزِلْ
 عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِيُطَهِّرَكُم بِهِ وَيُذْهِبَ عَنْكُمْ رِجْسَ
 الشَّيْطَانِ وَلِيَرْبِطَ عَلَى قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ ﴿١١﴾
 اذِ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ أَنِي مَعَكُمْ فَثَبِّتُوا الَّذِينَ ءَامَنُوا
 سَأَلِقَىٰ فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ فَأَصْرَبُوا فَوْقَ
 الْأَعْنَاقِ وَأَصْرَبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ﴿١٢﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ
 شَاقَرُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ
 شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٣﴾ ذَلِكَ كُمْ فَذُوقُوهُ وَأَنَّ لِلْكَافِرِينَ
 عَذَابَ النَّارِ ﴿١٤﴾ يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ الَّذِينَ
 كَفَرُوا زَحَفًا فَلَا تُولُوهُمُ الْأَدْبَارَ ﴿١٥﴾ وَمَنْ يُؤَلِّمِهِمْ يَوْمَئِذٍ
 دُبْرَهُ إِلَّا مَتَحَرِّفًا لِقِنَالٍ أَوْ مَتَحَرِّزًا إِلَىٰ فِئَةٍ فَقَدْ بَاءَ
 بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٦﴾

﴿۱۱۶۷﴾ یاد باد که خدا با شما یکی از دو دسته را وعده می‌داد، و شما را گرایش به گروه بی‌سلاح بود و خدای بر آن که حق را با قانونمندی‌های خود تحقق بخشد و ریشه برکند از کافران.

﴿۱۱۶۸﴾ تاحق را تحقق بخشد و باطل را نابود سازد، هرچند که نپسندند تبهکاران.

﴿۱۱۶۹﴾ آنک که از پروردگارتان به زاری یاری می‌خواستید، پس شما را پاسخ گفت: این من‌ام یاری رسان شما با هزار نیروی صف زده از فرشتگان.

﴿۱۱۷۰﴾ و آن را بیش از نویدی رقم نزد که بدان دل‌هایتان آرامش یابد، و نصرت جز از پیشگاه خدا نباشد که خداست شکست‌ناپذیری باحکمت.

﴿۱۱۷۱﴾ یادباد که شما را غنودنی - چونان آرام بخشی از سوی او - فرو می‌گرفت بر شما از آسمان آبی فرو می‌بارید که بدان شستشوتان دهد، پلیدی دیو را از شما بزداید و با پیوندیتان دل قوی سازد و گام‌هایتان را استواری بخشد با آن.

﴿۱۱۷۲﴾ آنک که پروردگارت فرشتگان را وحی فرستاد که این من‌ام با شما. اینک ثبات بخشید کسانی را که گرویدند. به زودی کافران را در دل هراس افکنم، پس فراز کردن‌ها راهمی‌زنید و بگسلید بند از بندشان.

﴿۱۱۷۳﴾ آن بدان باشد که آنان با خدا و پیامبرش به ستیز برخاستند و هر که با خدا و پیامبرش بستیزد، آنک خدا سخت کیفر است بی‌گمان.

﴿۱۱۷۴﴾ آن شما راست، اینک بچشیدش که کافران را بی‌گمان شکنجه‌ای ست سوزان.

﴿۱۱۷۵﴾ ای شمایان که گرویدید، چون با جبهه‌ی کافران در جنگ رویارو شدید، مباد که روی برتابید از آنان.

﴿۱۱۷۶﴾ چرا که در آن روز هر که به آنان پشت کند - مگر به آهنگ پیکاری دیگر یا پیوستن به نیرویی هم‌رزم - بی‌شک دیگر بار خشمی از خدا را جایگاه گرفته است و پناهگاه او دوزخ است که سرنوشت بدی ست او را.

﴿۱۱۷۷﴾ این نه شما بودید که آنان را کشتید، که خدایشان بکشت، و این نه تو بودی که تیرافکندی که خدا تیر افکند، تا به آزمونی نیکو مؤمنان را بیازماید که بی‌گمان خداست

شنوایی دانا.

﴿۱۱۷۸﴾ شما را سرنوشت چنان است و خداست سست کننده‌ی سگالیش کافران.

﴿۱۱۷۹﴾ اگر پیروزی را معیار حق می‌جستید، که شما را پیروزی آمد. اینک اگر بس کنید،

برایتان بهتر است، و اگر بازگردید مانیز بازگردیم و لشکریانتان - هرچند بسیار - به کارتان

نیابند، که بی‌گمان خداست باگروندگان.

سوره‌ی انفال (آیه‌ی ۲۶)

وَأَذْكُرُوا إِذْ أَنْتُمْ قَلِيلٌ مُسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ تَخَافُونَ
أَنْ يَخْطِفَكُمْ النَّاسُ فَأَوْنَكُمْ وَيَأْتِكُمْ بِنَصْرِهِ وَرِزْقِكُمْ
مَنْ الطَّيِّبَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

﴿۱۱۸۶﴾ و یادآور شوید گاهی را که شما گروهی اندک بودید که در زمین به استضعاف

کشیده می‌شدید، بيمناک آن که شما را مردم در ربایند، پس خدایتان پناه داد و با یاری

خویش پشتیبانیتان کرد و از پاکیزه‌ها روزیتان بخشید تا مگر باشید سپاسگزاران.

سوره‌ی انفال (آیه‌ی ۳۶)

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْفِقُونَ
أَمْوَالَهُمْ لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ فَسَيُنْفِقُونَهَا ثُمَّ تَكُونُ
عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ يُغْلَبُونَ وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ
يُحْشَرُونَ

﴿۱۱۹۶﴾ آری، آنان که کفر ورزند، - در راه بازداشتن مردم از راه خدا - خواسته‌هایشان را

هزینه کنند پس به زودی همه را هزینه کنند، آنک برآنان ماهیه‌ی افسوسی گردد، سپس

شکست خورند و برانگیخته شوند به سوی دوزخ همراه کافران.

سوره‌ی توبه (آیه‌ی ۱۶-۱۴)

قَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْرِجُهُمْ مِنْكُمْ
عَلَيْهِمْ وَيُشْفِئُ صُدُورَ قَوْمٍ مُّؤْمِنِينَ ﴿۱۶﴾ وَيَذْهَبُ
غَيْظَ قُلُوبِهِمْ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ
﴿۱۵﴾ أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا
مِنْكُمْ وَلَمْ يَتَّخِذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَا رَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ
وَلِجَهَّةٍ وَاللَّهُ خَيْرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿۱۱﴾

﴿۱۲۴۹﴾ به پیکار با آنان برخیزید که خدایشان با دستان شما کفیر دهد، رسوایشان سازد، بر

آنان یاریتان رساند و مرهم نهد بر زخم سینه‌ی مردمی گروندگان،

﴿۱۲۵۰﴾ و خشم دل هایشان را بزداید و خدا هر که را خواهد توبه پذیرد که دانایی حکیم است

خدا.

﴿۱۲۵۱﴾ مگر پندارید که - پیش از آن که خدا مجاهدان شما را که جز از خدا و پیامبرش و

مؤمنان همراز نگرفتند باز شناسد - و انباده شوید، هر چند که خدا آگاه است به کردارتان.

سوره‌ی توبه (آیه‌ی ۲۷-۲۵)

لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ
كَثِيرٍ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ
تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْئًا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمْ الْأَرْضُ
بِمَا رَحَبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمْ مُدْبِرِينَ ﴿۲۷﴾ ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ
عَلَىٰ رَسُولِهِ وَعَلَىٰ الْمُؤْمِنِينَ وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا
وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ﴿۲۵﴾

ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ

رَحِيمٌ ﴿٢٧﴾

﴿۱۲۶۰﴾ چنین است که خدا شما را در میدان های بسیار یاری کرد، به ویژه روز حنین آنک که از فزونی خویش شکست زده شدید، پس هیچ به کارتان نیامد و زمین با همی فراخی تنگتان آمد، سپس به واپس گریختید پشت کنان.

﴿۱۲۶۱﴾ پس از آن آرامشش را بر پیامبر خویش و گروندگان فرود آورد و لشکریانی را فرو فرستاد که آنان را نمی دیدید و کفرگرایان را عذاب کرد که همان است مزد کافران.

﴿۱۲۶۲﴾ پس از آن خدا توبه‌ی هر کس را که خواهد بپذیرد و خدا آمرزگاریست مهربان.

﴿۹﴾ سوره‌ی توبه (آیه‌ی ۴۰-۳۸)

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ

ءَامَنُوا مَا لَكُمْ إِذْ قِيلَ لَكُمْ أَنْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَنْ أَقَلْتُمْ

إِلَى الْأَرْضِ أَرْضَيْتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ

فَمَا مَتَعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٣٨﴾

إِلَّا أَنْفِرُوا يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا

غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّوهُ شَيْئًا وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ

قَدِيرٌ ﴿٣٩﴾ إِلَّا أَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ

الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيًا أَتَيْنَ إِذْ هُمْ فِي الْغَارِ إِذْ

يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّا نَرَى اللَّهَ مَعًا فَأَنْزَلَ

اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُودٍ لَمْ تَرَوْهَا

وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلَىٰ

وَكَالِمَةَ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا ۗ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٠﴾

﴿۱۲۷۳﴾ ای شمایان که گروید، شما را چه شود که چون بسیج در راه خدا را فرمان یابید، زمین را بار گرانی شوید؟ مگر به زندگی این جهان - به جای جهان پسین - دل خوش کرده‌اید که بهره‌ی زندگی این جهان بسی ناچیز است در مقایسه با جهان پسین.

﴿۱۲۷۴﴾ اگر بسیج نشوید به عذابی دردناک کیفرتان دهد و به جای شما مردمی دیگر را به صحنه درآورد و به او هیچ زبانی نرسانید که خداست بر همه چیز توانا.

﴿۱۲۷۵﴾ اگر یاریش ندهید، بی‌گمان خدا یاریش داد آنک که کافران - در حالی که یکی از دو تن بود - بیرون راندند، همان دم که آن دو در آن غار بودند، آن گاه که همراه خود را می‌گفت اندوه مخور که خدا با ماست. چنین بود که خدا آرامش خویش را بر او فرو فرستاد و با لشکریانی - نادیدنی در نگاه شما - او را پشتیبانی کرد و شعار کافران را فرو برد که سخن خداست آن شعار همیشه برتر، و خدا شکست‌ناپذیریست حکیم.

﴿۲۲﴾ سوره‌ی حج (آیه‌ی ۴۶-۴۲)

وَلَا يَكْذِبُونَ فَكَذَّبَتْ
 قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَثَمُودٌ ﴿۴۲﴾ وَقَوْمُ إِبْرَاهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍ ﴿۴۳﴾
 وَأَصْحَابُ مَدْيَنَ وَكَذَّبَ مُوسَىٰ فَأَمَلْنَا لِلْكَافِرِينَ ثُمَّ
 أَخَذْتَهُمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿۴۴﴾ فَكَانَ مِنْ قَرِيبٍ
 أَهْلُكُنَّهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ فِيهَا خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا
 وَبِئْرٍ مُعَطَّلَةٍ وَقَصْرٍ مَشِيدٍ ﴿۴۵﴾ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ
 فَتَكُون لَهُمْ قُلُوبٌ يَعْقِلُونَ بِهَا أَوْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا فَإِنَّهَا
 لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ وَلَكِن تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ ﴿۴۶﴾

﴿۲۶۳۷﴾ اینک اگر تو را دروغزن می‌شمرند، بی‌گمان پیش از آنان قوم نوح و عاد و ثمود نیز پیامبران را دروغزن خواندند.

﴿۲۶۳۸﴾ و قوم ابراهیم و هم قوم لوط.

﴿۲۶۳۹﴾ و مدین نشینان نیز، و موسی هم دروغزن خوانده شد. آنک کافران را مهلتی دادم سپس به کیفرشان فروگرفتم، پس واکنش قهرآمیز ما چسان باشد؟! ﴿۲۶۴۰﴾ آری، چه بسیار آبادیه که -چون ستمگر بودند- نابودشان ساختیم و اینک سقف هایش فرو پاشیده، با آن همه کاخ های پرشکوه و چاه هایی که متروکه باشد. ﴿۲۶۴۱﴾ پس مگر در زمین نگردند با دل هایی که بدان اندیشند و گوش هایی که بدان بشنوند؟ آری این چشم ها نیست که کور می شود که قلب هایی به کوری دچار است که در سینه ها می طپد.

سوره ی روم (آیه ی ۶-۲)

غُلِبَتِ الرُّومُ ﴿۱﴾ فِي آدْنَى الْأَرْضِ وَهُمْ مِنْ بَعْدِ
 عَلَيْهِمْ سَيَاقِبُونَ ﴿۲﴾ فِي بَضْعِ سِنِينَ ۗ لِلَّهِ الْأَمْرُ
 مِنْ قَبْلُ وَمِنْ بَعْدُ وَيَوْمَئِذٍ يَفِرُّ الْمُمِنُونَ ﴿۳﴾
 يَنْصُرُ اللَّهُ يَنْصُرُ مَن يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿۴﴾
 وَعَدَّ اللَّهُ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ وَعَدَّهُ، وَلَكِنَّا كَثَرْنَا نَاسًا لَا يَعْلَمُونَ ﴿۵﴾

﴿۳۴۱۰﴾ به نام خداوند مهر گسترِ مهربان. الف. لام. میم.

﴿۳۴۱۱﴾ رومیان شکست خوردند.

﴿۳۴۱۲﴾ در نزدیکترین سرزمین، هر چند در پی این شکست پیروزی را دست بیابند آنان.

﴿۳۴۱۳﴾ در کمتر از دهه ای، فرمان، خدای راست، هم پیش از این وهم پس از آن، و در آن

روز به شادمانی نشینند گروندگان.

﴿۳۴۱۴﴾ با نصرتِ خداست که هر که را خواهد باری رساند، و اوست همان شکست ناپذیر مهربان.

﴿۳۴۱۵﴾ این وعده ی خداست که خدا از وعده ی خویش تخلف نکند، هر چند که نمی دانند

بیشتر مردمان.

سوره‌ی روم (آیه‌ی ۴۷)

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ فَجَاءَهُمْ وَهُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ فَأَنْقَمْنَا مِنَ الَّذِينَ أَجْرُومُوا وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾

﴿۳۴۵۶﴾ چنین بود که پیش از تو پیامبرانی را به سوی مردمشان فرستادیم، پس برایشان
برهان‌های روشنی آوردند، آنک از کسانی که تبهکاری کردند انتقام گرفتیم و بر ما
حقیقت یاری گروندگان.

سوره‌ی احزاب (آیه‌ی ۲۷-۹)

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَذْكُرْ وَأَنْصَمَةَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ إِذْ جَاءَتْكُمْ
جُنُودٌ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا وَجُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَكَانَ اللَّهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ﴿٢٧﴾ إِذْ جَاءَكُمْ مِنْ فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ
مِنْكُمْ وَإِذْ زَاغَتِ الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ
وَتَظُنُّونَ بِاللَّهِ الظُّنُونًا ﴿٢٨﴾ هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ وَزُلْزِلُوا
زِلْزَالًا شَدِيدًا ﴿٢٩﴾ وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ
مَرَضٌ مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا ﴿٣٠﴾ وَإِذْ قَالَتْ طَآئِفَةٌ
مِّنْهُمْ يَا هَلْ يَأْتِيهِمْ لِقَاءُ رَبِّهِمْ لَكُم مَّقَامٌ كَرِيمٌ فَارْجِعُوا وَنَسْتَدِينُ فَرِيقٌ
مِّنْهُمْ النَّبِيُّ يَقُولُونَ إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ إِنْ يُرِيدُونَ إِلَّا
فِرَارًا ﴿٣١﴾ وَلَوْ دَخَلَتْ عَلَيْهِمْ مِّنْ أَقْطَارِهَا ثُمَّ سَأَلُوا الْفِتْنَةَ
لَآتَوْهَا وَمَا تَلَبَّثُوا بِهَا إِلَّا يَسِيرًا ﴿٣٢﴾ وَلَقَدْ كَانُوا عَاهِدُوا
اللَّهِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يُؤْتُوا الْآذِينَ وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْئُولًا ﴿٣٣﴾

قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمْ الْفِرَارُ إِنْ فَرَرْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ أَوِ الْقَتْلِ وَإِذَا
 لَا تَمْنَعُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٦﴾ قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَعْصِمُكُمْ مِنَ اللَّهِ إِنْ
 أَرَادَ بِكُمْ سُوءًا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ
 وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٧﴾ ﴿١٧﴾ قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الْمَعْوِفِينَ مِنْكُمْ وَالْقَائِلِينَ
 لِإِخْوَانِهِمْ هَلْ يَلْتَمَوْنَ أَوْ لَا يَأْتُونَ الْبَاسَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٨﴾ أَشْحَةً
 عَلَيْكُمْ فَإِذَا جَاءَ الْخَوْفُ رَأَيْتَهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ
 كَالَّذِي يُغْشَى عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَإِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ سَلَفُوكُمْ
 بِالسِّنَةِ حِدَادٍ أَشْحَةً عَلَى الْخَيْرِ أُولَئِكَ لَمْ يُؤْمِنُوا فَأَحْبَطَ
 اللَّهُ أَعْمَلَهُمْ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿١٩﴾ يَحْسَبُونَ الْأَحْزَابَ
 لَمْ يَذْهَبُوا وَإِنْ يَأْتِ الْأَحْزَابُ يَوَدُّوا لَوْ أَنَّهُمْ بَادُونَ
 فِي الْأَعْرَابِ يَسْتَلُوتُ عَنْ أَنْبَاءِكُمْ وَلَوْ كَانُوا فِيكُمْ
 مَا قَاتَلُوا إِلَّا قَلِيلًا ﴿٢٠﴾ لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ
 حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ﴿٢١﴾
 وَلَمَّا رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ قَالُوا هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ
 وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا ﴿٢٢﴾

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَنْ
 قَضَى نَحْبَهُ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَلُوا تَبَدُّلاً ﴿۴۶﴾ لِيَجْزِيَ
 اللَّهُ الصَّادِقِينَ بِصِدْقِهِمْ وَيُعَذِّبَ الْمُنْفِقِينَ إِنْ شَاءَ
 أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنْ اللَّهُ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿۴۷﴾ وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ
 كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ لَمَنْ بَأَسُوا خَيْرًا وَكَفَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ
 وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا عَزِيمًا ﴿۴۸﴾ وَأَنْزَلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا هُمْرَيْنِ
 أَهْلِي الْكُتَيْبِ مِنْ صِيَاحِيهِمْ وَقَدَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ
 فَرِيقًا تَقْتُلُونَ وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا ﴿۴۹﴾ وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ
 وَدِيَارَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ وَأَرْضًا لَمْ تَطَّوُّوهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ
 شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿۵۰﴾

- ﴿۳۵۴۲﴾ ای شمایان که گرویدید، یاد آور شوید که خدایتان وامدارِ نعمت ساخت، آنک که شما را لشکریانی یورش آورد، پس بر آنان طوفانی کسبل داشتیم و لشکریانی که نمی دیدندش. آری خدا بیناست که چه می کنید شمایان.
- ﴿۳۵۴۳﴾ آنک که شما را از فراز و فرودتان یورش آوردند، و چون چشم ها خیره شد و دل ها به گلوها تان رسید، و به خدا گمان ها بردید، هر گونه گمان!
- ﴿۳۵۴۴﴾ آنجا بود که مؤمنان آزموده شدند و دچار آمدند به زلزله ای سهمگین.
- ﴿۳۵۴۵﴾ و فراموش مباد که منافقان و کسانی که درد دل هایشان گونه ای بیماری بود می گفتند: خدا و پیامبرش جز به فریب وعده ای ندادندیمان.
- ﴿۳۵۴۶﴾ و چون گروهی از آنان گفتند: ای پشیمان شما را نه جایگاهی ست، پس بازگردید. گروهیشان - بدین بهانه که ناموس ما به خانه در خطر است - مرخصی می خواستند؛ در حالی که هیچ تهدید ناموسی در کار نبود، و هیچ هدفی جز از گریز نبودشان.
- ﴿۳۵۴۷﴾ و اگر روزی از هر سو بر آنان یورش آید، آنک به آنان پیشنهاد ارتداد شود، پذیرای آن باشند و درنگ نکنند، مگر اندکی از زمان.
- ﴿۳۵۴۸﴾ این در حالی ست که پیش از این با خدا پیمان بسته بودند که به جبهه پشت نکنند و پیمان خدا موردِ پرشش است بی گمان.

﴿۳۵۴۹﴾ بگو: گریزتان هرگز به کار نیاید - هر چند از مرگ یا کشته شدن بگریزید - آنک جز از اندکی برخوردار نشوید شمایان.

﴿۳۵۵۰﴾ بگو: کیست که شما را دژی در برابر خدا باشد، اگر شما را بدی خواهد یابرآن شود که بامبری شما را بناوزد؛ باری جز از خدا برای خود یار و یآوری نیابند آنان.

﴿۳۵۵۱﴾ آری خدایک می شناسد کارشکنان از شما را و آنان که برادرانشان را گویند: به ما ببیوندید، و خود به کارزار نیابند جز از اندکی از زمان.

﴿۳۵۵۲﴾ تنگ چشمان بر شما، آنک همین که ترس پیش آید می بینیشان که تو را می نگرند با چشمانی چنان در چرخش که گویی مدهوش مرگ است. آنک چون ترس از میان برخواست، شما را با دشنه زبان زخمه زنند و برخواسته در اوج خود خواهی باشند، اینان نگریده‌اند، از این روی خدا کارهایشان را پوچ سازد، و آن برخداست بسی آسان.

﴿۳۵۵۳﴾ پندارند که جبهی دشمن به هزیمت نرفته است، و اگر آن حزب ها یورش آورند آرزو کنند که کاش در میان بادیه نشینان بودندی تا از خبرهای شما جویا شدندی. و اگر در میان شما بودندی - جز از اندکی - تن ندادندی به کارزاران.

﴿۳۵۵۴﴾ شما را در پیامبر خدا نمادی نیکوست برای هر که به خدا و دیگر روز امید دارد و خدا را یاد آورد فراوان.

﴿۳۵۵۵﴾ و چون مؤمنان جبهی دشمن را دیدند گفتند: این همان است که خدا و پیامبرش ما را وعده دادند، و خدا و پیامبرش به ما راست گفتند. و این همه، نیفزایدشان جز از تسلیم و ایمان.

﴿۳۵۵۶﴾ از مؤمنان مردانی هستند که در پیمان خویش با خدا راست گفتند، آنک برخیشان بر سر پیمان جان دادند و برخی چشم به راه‌اند و به هیچ روی، دگر نکنند پیمان.

﴿۳۵۵۷﴾ باشد که خدا، راستان را به پاس راستیشان پاداش دهد و منافقان را اگر خواهد به کیفر رساند، یا توبه‌ی آنان را بپذیرد که راستی را خداست آمرزگاری مهربان.

﴿۳۵۵۸﴾ و کسانی را که کافر شدند خدا با خشمشان واپس براند بی آن که خواسته‌ای فراچنگ آورند؛ و خدا مؤمنان را از پیکار بسنده شد که خداست شکست ناپذیری پرتوان.

﴿۳۵۵۹﴾ و آن گروه از اهل کتاب را که به پشتیبانی آنان شتافتند از درهایشان به زیر کشید و دردل هایشان هراس افکند، تا گروهی را بکشید و به اسارت گیرید از آن دیگران.

﴿۳۵۶۰﴾ و سرزمین و کشور و خواسته‌شان را - و نیز سرزمینی را که بر آن گامی هم ننهادید - میراث شما ساخت، که خداست بر همه چیز پرتوان.

سوره‌ی صافات (آیه‌ی ۱۷۳-۱۷۱)

وَلَقَدْ

سَبَقَتْ كَأْمَنَّا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ ﴿۱۷۱﴾ إِنَّهُمْ هُمُ الْمَنْصُورُونَ ﴿۱۷۲﴾ وَإِن

جُنَدَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ ﴿۱۷۳﴾

﴿۳۹۵۹﴾ و سخن ما از پیش رقم خورد برای بندگانشان، همان رسالت یافتگان،

﴿۳۹۶۰﴾ که بی‌گمان آنان‌اند تنها یاری شوندگان،

﴿۳۹۶۱﴾ و بی‌گمان لشکریان مایند، تنها پیروزمندان.

سوره‌ی فتح (آیه‌ی ۲۸-۱۶)

قُلْ لِلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ سَتُدْعُونَ إِلَى قَوْمٍ أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ
 تُقَاتِلُونَهُمْ أَوْ يُسَلِّمُونَ فَإِن نُّطِيعُوا يُؤْتِكُمُ اللَّهُ أَجْرًا حَسَنًا
 وَإِن تَتَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِن قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿۱﴾ لَيْسَ
 عَلَى الْأَعْمَى حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرْجٌ
 وَمَن يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
 وَمَن يَتَوَلَّ يُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿۲﴾ لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ
 الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ
 فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَبَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا ﴿۳﴾ وَمَعَانِدَ
 كَثِيرَةً يَأْخُذُوهَا وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿۴﴾ وَعَدَّكُمْ اللَّهُ
 مَعَانِدَ كَثِيرَةً تَأْخُذُوهَا فَعَجَّلَ لَكُمْ هَذِهِ وَكَفَّ أَيْدِيَ

النَّاسِ عَنْكُمْ وَلِتَكُونَ آيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿١٤﴾ وَأُخْرَى لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿١٥﴾ وَلَوْ قَتَلْتُمْ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوَلَّوْا الْأَذْبُرُتُمْ لَا يَجِدُونَ وِلْيَاءَ وَلَا نَصِيرًا ﴿١٦﴾ سَنَّةَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلُ وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلسَّنَةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ﴿١٧﴾ وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ بِطَنِ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ﴿١٨﴾ هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَالْهَدْيِ مَعْكُوفًا أَنْ يَبْلُغَ حِمْلَهُمْ وَلَوْلَا رِجَالُ مُؤْمِنُونَ وَنِسَاءُ مُؤْمِنَاتٌ لَمْ تَعْلَمُوهُمْ أَنْ تَطَّوَّهُمْ فَنُصِيبِكُمْ مِنْهُمْ مَعْرَةٌ بَعِيرٌ عَلِمٌ لِيَدْخُلَ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ لَوْ تَزَلَّلُوا لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٩﴾ إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالرَّزْمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَى وَكَانُوا أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٢٠﴾ لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ لَتَدْخُلَنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ ءَامِنِينَ مُخْلِقِينَ رُءُوسَكُمْ وَمُصْرِبِينَ لَا تَحْقُوقُ فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا ﴿٢١﴾ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٢٢﴾

﴿۴۵۹۷﴾ و خداوند راست فرمانروایی آسمان ها و زمین، هر که را خواهد آمرزد و هر که را خواهد کیفر رساند و خداست آمرزگاری مهربان.

﴿۴۵۹۸﴾ دیری نگذرد که - چون به سوی غنیمت‌ها روانه شوید تا آن را برگیرید - جهادگريزان گویند: بگذارید که ما شما را پیروی کنیم، بر آن‌اند که سخن خدا را تحریف کنند. بگو: شما ما را پیروی نکنید، خدا در مورد شما پیش از این چنین گفت. آنک بی‌درنگ گویند: هرگز! این شمايید که به ما حسد می‌ورزید. هرگز! که بس اندک است زرف‌اندیشیشان.

﴿۴۵۹۹﴾ صحرا نشینان جهادگريز را بگو: دیری نپاید که به سوی مردمی سلحشور و جنگ آور فراخوانده شوید که با آنان پیکار کنید، یا مگر تسلیم شوند، آنک اگر فرمان پذیرید خدایان پاداشی نیکو دهد، و اگر پشت کنید - چنان که پیش از این از جهاد روی گردان شدید - شما را کیفر دهد، کیفری سوزان.

﴿۴۶۰۰﴾ نه بر کور حرجی‌ست، نه بر لنگ حرجی‌ست و نه بر بیمار حرجی‌ست. و هر که خدا و پیامبرش را فرمان برد به بهشت‌هایی در آوردش که از بن جوی‌ها روان است، و هر که روی گرداند کیفرش دهد، کیفری سوزان.

﴿۴۶۰۱﴾ راستی را که خدا از مؤمنان - با آگاهی به انگیزه‌های درویشان - خشنود شد. آنک که زیر آن درخت تو را دست به بیعت می‌گشودند، از این روی آرامش را بر آنان فرود فرستاد و ارزانی داشت پیروزی نزدیکی را در پاداش آنان.

﴿۴۶۰۲﴾ و نیز غنیمت‌های فراوانی که فراچنگ آورند، که خداست توانایی حکمت دان.

﴿۴۶۰۳﴾ آری، خدا شما را غنیمت‌های بسیار وعده کرده است که فراچنگ آورید. آنک این پیروزی را برایتان به شتاب خواست و دست‌های مردم را از آزارتان بازداشت، تا آن، مؤمنان را نشانی باشد و هم به راهی راستا ره بنمایدتان.

﴿۴۶۰۴﴾ و ارزش‌های دیگری که بر آن توانا نباشند، آری، خداوند آن همه را فراگیر است. که خدا بر همه چیز تواناست بی‌گمان.

﴿۴۶۰۵﴾ و اگر آنان که در موضع کفر ماندند با شما به پیکار برخیزند، بی‌شک به جنگ پشت

کنند. آنک یار و یآوری نیابند آنان.

﴿۴۶۰۶﴾ این سنتِ خداست که پیش از این برفته، و سنتِ خدا را هرگز دگرگون نیابی [در بستر زمان]

﴿۴۶۰۷﴾ و اوست که دست‌های آنان را از شما بازداشت و دست‌های شما را از آنان در دره‌ی مکه - پس از آن که بر آنان پیروزیتان بخشید - که خدا بیناست هر چه را که می‌کنید شما یان.

﴿۴۶۰۸﴾ آنان‌اند همانانی که در موضعِ کفر ماندند و شما را از مسجد الحرام راه بندان شدند، و نیز قربانی محبوس را از رسیدن به جایگاهش. و اگر نه به پاس مردان و زنان با ایمانی بود که بیم آن بود که نشناخته لگد کوبشان کنید تا خدا هر که را خواهد در پرتو مهر خویش درآورد. آری، اگر از هم جدا می‌شدند، آن گروه از آنان را که در کفر ماندند شرنک عذابی دردناک به کام فرو می‌ریختیم بی‌گمان.

﴿۴۶۰۹﴾ یاد باد که کافران در دل، تعصب پروراندند، تعصبِ جاهلی، پس خدا آرامش را بر پیامبرش و بر مؤمنان فرود آورد و آنان را به شعارِ تقوا پایبند ساخت که سزاوارش بودند و اهلیتش را داشتند، که خداست دانای همه چیز [در جهان]

﴿۴۶۱۰﴾ آری، خداوند آن رؤیا را برای پیامبرش راست کرد، تا به خواستِ خدا آسوده خاطر به مسجد الحرام اندر آید، سر تراشیده، موی سترده و بی هیچ بیم، چرا که او دانای چیزی بود که شما نمی‌دانید، چنین بود که پیروزیِ نزدیکی را رقم زد پیش از آن.

﴿۴۶۱۱﴾ اوست که پیامبرش را با هدایت و کیش حق رسالت داد تا آن را بر هر دین دیگر نمایان سازد، که خدا گواهی بسنده است بی‌گمان.

سوره مجادله (آیه ۲۲)

لَا يَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ
حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ
أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ
الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِّنْهُ وَيَدْخُلُهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا
عَنْهُ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٢٢﴾

﴿۵۱۲۶﴾ نیای مردمی را که به خدا و روز پسین گرویده باشند و کسی را دوست گیرند که با خدا و پیامبرش در ستیز است، هر چند که پدران، پسران، برادران و یا خویشاوندانشان باشند، چنین کسانند که ایمان در زرفای دل هایشان ثبت است و با روحی از او پشتیبانی شوند و به بوستان هایشان در آورد که از بن آن جویداران روان باشد. جاودانه باشند در آن، خدا از آنان خشنود است و آنان هم از او خشنودند. آنان حزب خدایند، زنده که بی گمان حزب خدایند همان رستگاران.

سوره ی حشر (آیه ۱۷-۱)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾
هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ
لِأُولِي الْحَشْرِ مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا وَظَنُّوا أَنَّهُمْ مَانِعَتُهُمْ
حُصُونُهُمْ مِنَ اللَّهِ فَأَنزَلَهُمُ اللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا وَقَذَفَ
فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ يُجْرِبُونَ يَوْمَهُمْ بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ
فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِيَ الْأَبْصَارِ ﴿٢﴾ وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ
الْجَلَاءَ لَعَذَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ ﴿٣﴾

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ. وَمَنْ يُشَاقِ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ
 الْعِقَابِ ﴿٤﴾ مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لَيْنَةٍ أَوْ تَرَكْتُمْ هَا فَاقَامَتُ
 عَلَيْهَا أُصُولُهَا فَبِإِذْنِ اللَّهِ وَلِيُخْرِىَ الْفَاسِقِينَ ﴿٥﴾ وَمَا آفَاءَ اللَّهِ
 عَلَى رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ
 وَلَكِنَّ اللَّهَ يُسَلِّطُ رُسُلَهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
 قَدِيرٌ ﴿٦﴾ مَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى فَلِلَّهِ وَاللرَّسُولِ
 وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ كَيْ لَا يَكُونَ
 دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا
 نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٧﴾
 لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ
 يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ
 هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿٨﴾ وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ
 يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً
 مِمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ
 وَمَنْ يُوقِ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٩﴾

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا
 وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا
 غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٤٦﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى
 الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ
 الْكِتَابِ لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ وَلَا نُطِيعُ فِيكُمْ
 أَحَدًا أَبَدًا وَإِنْ قُوتِلْتُمْ لَنَنصُرَنَّكُمْ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ
 ﴿٤٧﴾ لَئِنْ أُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ وَلَئِنْ قُوتِلُوا لَا يَنْصُرُونَهُمْ
 وَلَئِنْ نَصَرُوهُمْ لَيُوَلُّنَّ الْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا يَنْصُرُونَ ﴿٤٨﴾
 لَأَسَدُّ أَسَدُّ رَهْبَةٍ فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ
 لَا يَفْقَهُونَ ﴿٤٩﴾ لَا يَقْتُلُونَكُمْ جَمِيعًا إِلَّا فِي قُرَى
 مُحَصَّنَةٍ أَوْ مِنْ وَرَاءِ جُدُرٍ بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ تَحْسَبُهُمْ
 جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّىٰ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٥٠﴾
 كَمَثَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا ذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ
 أَلِيمٌ ﴿٥١﴾ كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ فَلَمَّا كَفَرَ
 قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٢﴾
 فَكَانَ عَقِبَهُمَا أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ جَزَاءُ
 الظَّالِمِينَ ﴿٥٣﴾

﴿۵۱۲۷﴾ به نام خداوند مهرگسترِ مهربان خدا را تسبیح گویند همه آسمانیان و همه زمینیان.

اوست شکست ناپذیری حکیم.

﴿۵۱۲۸﴾ اوست که کسانی را که در موضع کفر ماندند از دیارشان - برای نخستین بار - بیرون

راند. باور نداشتید که بیرون رانده شوند، چنان که خود بر این باور بودند که دژهایشان

در برابر خدا نگهبانشان باشد. آنک خدا از همان جا بر آنان تاخت آورد که در محاسبه

شان نمی‌گنجید، و در دل‌هایشان هراس افکند، خانه‌هایشان را به دست خود و با دست

مؤمنان ویران همی کردند. اینک عبرت گیرید ای همه چشم‌داران.

﴿۵۱۲۹﴾ و اگر نه چنین بود که خدا بر آنان آوارگی از وطن را رقم زده است، همانا در این

جهان کیفرشان می‌داد و ایشان را عذاب آتش است در پسین جهان.

﴿۵۱۳۰﴾ آن بدان باشد که آنان راه خود را از خدا و پیامبرش جدا کردند، و هر که از راه خدا

جدا شود آنک خدا سخت کیفر است بی‌کمان.

﴿۵۱۳۱﴾ هر آنچه از خرما بنان که بریدید یا آن را بر ریشه وانهادید با رخصت خدا بود،

باشد که فاسقان را رسوا سازد.

﴿۵۱۳۲﴾ و هر آنچه را که خدا از آنان بر پیامبرش باز گردانید، بی آنکه اسبی یا اشتری بر آن

تاخته باشید، که این خداست که پیامبرانش را بر هر که خواهد سلطه بختد، و خداست بر

همه چیز توانا.

﴿۵۱۳۳﴾ هر آنچه خدا از اهل آن آباده‌ها بر پیامبرش باز گرداند، آنک خدا راست و پیامبر

را و نیز آن هم پیوند را، و هم یتیمان و زمین‌گیران و راه ماندگان را، میاد که میان

توانگرانان دست به دست بگردد؛ آنچه پیامبر شما را ارزانی داشت بگیرید و از آنچه

نبی کرد نبی پذیر باشید و خدا را پروا گیرید که خداست کیفر است بی‌کمان.

﴿۵۱۳۴﴾ برای آن درویشانِ مهاجری که از دیارشان و دارایی‌هایشان بیرون رانده شدند، در

حالی که فزون بخشی و خشنودی خدا را جستجوگر بودند و به یاری خدا و پیامبرش

می‌شتافتند. آری چنان کسان‌اند راستگویان.

﴿۵۱۳۵﴾ و کسانی که پیش از مهاجران در آن سرا با موضع ایمان جای داشتند، کسانی را که به

سویشان آهنگِ هجرت کرده بودند عشق می ورزند بی آن که در زرفایِ سینه به ثرویشان احساس نیازی کنند، و دیگران را برخویشتنِ خویش مقدم می‌شمرند هر چند که خود در تنگنا باشند. آری هر که از تنگ چشمیِ درون مصون ماند آنک چنان کسان‌اند رستگاران.

﴿۵۱۳۶﴾ و کسانی که پس از اینان آیند گویند: پروردگارا! بیمار ما را و برادرانمان را که در ایمان پیشتاز ما بودند و در دل‌هایمان نسبت به کسانی که گرویدند زنگارِ کینه‌ای مگذار، که تویی آن بنده نوازِ مهربان.

﴿۵۱۳۷﴾ مگر ننگری کسانی را که به نفاق دچار شدند و برادرانِ خود از اهل کتاب را - که به کفر گراییدند - گویند: اگر شما بیرون رانده شوید ما نیز با شما بیرون شویم و هرگز از هیچ کس فرمان نبریم، و اگر کشته شوید به یاریتان شتابیم؛ و خدا گواهی دهد که آنان‌اند دروغگویان.

﴿۵۱۳۸﴾ شک نیست اگر بیرون رانده شوند همراهشان بیرون نشوند و اگر کشته شوند به یاریشان نشتابند، هر چند اگر به یاریشان هم بشتابند، بی‌گمان به جبهه پشت کنند، سپس یاری نشوند ایشان.

﴿۵۱۳۹﴾ راستی را که شما در سینه‌هایشان ترس انگیزتر از خدا باشید، این بدان باشد که نه مردمی زرف اندیش‌اند آنان.

﴿۵۱۴۰﴾ با شما - تا هم بسته باشید - به پیکار بر نخیزند مگر در آباده‌هایی در پناه دژها یا از پس باروها، آسیب پذیریشان درون آنان است، پیوسته‌شان پنداری در حالی که دل‌هایشان پراکنده است. آن بدان باشد که نه آنان‌اند مردمی اندیشمندان.

﴿۵۱۴۱﴾ در مَثَلِ کسانی را مانند که اندکی پیش از اینان بودند، کیفر کارشان را چشیدند و آنان راست عذابی درد ناک.

﴿۵۱۴۲﴾ در مَثَلِ همانند شیطان، آنک که انسان را گفت: کافر شو، پس چون کافر شد گفت:

من از تو بیزارم، من از خدا می‌ترسم، همان پروردگارِ جهانیان!

﴿۵۱۴۳﴾ چنین بود که سرنوشتِ آن دو، ماندگاری در آتش شد، و همین است مزدِ ستمگران.

إِنَّ
 اللَّهُ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقْتَلُونَ فِي سَبِيلِهِ ۚ صَفًّا كَانَتْهُمْ
 بُنْيَانٌ مَرْصُوصٌ ﴿١٤﴾ وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ ۖ يَقُولُوا لِمَ
 تُوذُونِي وَقَدْ تَعْلَمُونَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ فَلَمَّا
 زَاغُوا أَزَاغَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿١٥﴾
 وَإِذْ قَالَ عِيسَىٰ ابْنُ مَرْيَمَ بَنِي إِسْرَائِيلَ يَا رَبِّ ارْسُلْ إِلَيَّ مَائِدَةً
 مِنَ السَّمَاءِ مِنَّا يَأْكُلُ مِنْهَا وَمِنَ الْغُلَامِ يَصُدِّقُوا
 مَا بَدَأْتُكَ لَعَلَّكُم تَهْتَكُونَ ﴿١٦﴾ وَتِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ
 يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ
 الْكَافِرُونَ ﴿١٧﴾ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظَاهِرَهُ
 عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿١٨﴾ يَتَأْتِيَ الَّذِينَ لَا يَأْمَنُونَ
 آيَاتِنَا فَيُهْجَرُونَ وَإِن كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُوا
 أُمَّةَ مُحَمَّدٍ ۚ وَاللَّهُ يُسَيِّرُ الْقُلُوبَ كَيْدًا ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿١٩﴾
 فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَمُوتُ أَمْوَالُكُمْ وَأَنْفُسُكُمْ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٠﴾

يَقِفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسْكِنٍ
 طَيِّبَةٍ فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥١٦٧﴾ وَأُخْرَى يُحِبُّونَهَا نَصْرٌ
 مِنَ اللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ وَيُنَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥١٦٨﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا
 أَنْصَارًا لِلَّهِ كَمَا قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ
 قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ فَأَمَّا مَنْ تَطَّافَفَهُ مِنَ بَنِي إِسْرَائِيلَ
 وَكَفَرَتْ طَائِفَةٌ فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَىٰ عَدُوِّهِمْ فَأَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ ﴿٥١٦٩﴾

﴿۵۱۶۷﴾ بی گمان خدا کسانی را دوست دارد که در راه او در یک صف به پیکار خیزند، تو

گویی آنان اند دژی آهنین!

﴿۵۱۶۸﴾ یادباد که موسی مردم خویش را گفت: ای قوم من چرا آرام دهید در حالی که نیک

می دانید که من پیامبر خدایم به سویتان؟ آنک چون به انحراف گراییدند، خدا دل هایشان را منحرف ساخت که خدا مردمی را که فسق پیشه اند ره ننماید.

﴿۵۱۶۹﴾ و آن گاه که عیسی پسر مریم گفت: ای یعقوب زادگان، این من ام پیامبر خدا به سوی

شما، تصدیقگر همان تورات که مرا فرا روی ست و نوید بخش پیامبری که پس از من می آید، نام او احمد است، آنک چون آنان را با آن همه روشنگری آمد گفتند: این جادویی نمایان باشد!

﴿۵۱۷۰﴾ اینک کیست ستمگرتر از او که به خدا بهتان فرابندد در حالی که به اسلام فراخوانده

شود، و خدا مردم ستمگر را ره ننماید.

﴿۵۱۷۱﴾ بر آن اند که فروغ ایزدی را با دهان های خویش خاموش سازند، و خدا فروغ خود

به اوج رساند هر چند که کافران را ناخوش آید.

﴿۵۱۷۲﴾ اوست همو که پیامبرش را با هدایت و دین حق فرستاد تا آن را بر هر دیانت چیره

سازد، گرچه مشرکان را خوش نیاید.

﴿۵۱۷۳﴾ ای شمایان که گرویدید، مگر شما را بر آن تجارت رهنمون شوم که شما را از عذابی دردآور برهاند؟

﴿۵۱۷۴﴾ به خدا و پیامبرش بگروید و در راه خدا با خواسته‌ها و جان هایتان به جهاد برخیزید، آن شما را -اگر دانسته باشید- بهتر باشد.

﴿۵۱۷۵﴾ گناهتان را بیامرزد و به بهشتیتان درآورد که از بن آن جویباران روان است، و جایگاه‌هایی پاکیزه در بوستان‌هایی وصف‌ناپذیر، آن همان کامیابی بزرگ به شمار آید.

﴿۵۱۷۶﴾ و آن دیگر که دوستش دارید: نصرتی از سوی خدا و پیروزی نزدیک، و مزدگانی ده هر که را از گروندگان باشد.

﴿۵۱۷۷﴾ ای شمایان که گرویدید، یاران خدا باشید، چنان که عیسی پسر مریم حواریان را گفت: چه کسان‌اند یاوران من در راه خدا؟ حواریان گفتند: ما میم یاوران خدا، آنک گروهی از یعقوب زادگان گرویدند و گروهی کافر شدند، پس کسانی را که گرویدند بر دشمنانشان پشتیبان شدیم، تا آنان را تاریخ، صحنه‌ی حضور شود.

سوره‌ی قلم (آیه‌ی ۵۲-۴۴)

فَذَرْنِي وَمَنْ يَكْذِبْ هَذَا الْحَدِيثِ سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿۴۴﴾ وَأُمْلِي لَهُمْ إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ ﴿۴۵﴾ أَمْ تَسْتَأْجُرُهُمْ أَجْرًا فَمَا بِهِمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُتَقَلَّبُونَ ﴿۴۶﴾ أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُمُونَ ﴿۴۷﴾ فَأَصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْحُوتِ إِذْ نَادَى وَهُوَ مَكْظُومٌ ﴿۴۸﴾ لَوْلَا أَنْ تَدْرِكُهُ نِعْمَةٌ مِنْ رَبِّهِ لَنُبِيَ بِالْعُرَاءِ وَهُوَ مَذْمُومٌ ﴿۴۹﴾ فَأَجْنِبْهُ رِبَّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿۵۰﴾ وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَرِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَنْجُونٌ ﴿۵۱﴾ وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿۵۲﴾

﴿۵۳۱۵﴾ اینک مرا واگذار با کسی که این سخن را دروغ پندارد، چنان با دانه به دامشان افکنیم که هیچ دانشی ندارند از آن.

﴿۵۳۱۶﴾ و مهلتشان دهیم که سیاست من متین است بی‌گمان.

- ﴿۵۳۱۷﴾ یا مگر از آنان مزدی خواهی، که گرانی بار باشند از آن؟
- ﴿۵۳۱۸﴾ یا مگر غیب را در اختیار دارند، آنک همی رقم زنند ایشان؟
- ﴿۵۳۱۹﴾ اینک در برابر فرمان پروردگارت بشکیب، و چون آن همدم ماهی مباح، آنک که بانگ برآورد، در حالی که خشم خود فرو می خورد.
- ﴿۵۳۲۰﴾ و اگر نه چنان بود که نعمتی از پروردگارش او را دریافت، به هامون افکنده می شد در حالی که مورد نکوهش بود.
- ﴿۵۳۲۱﴾ اما پروردگارش او را برگزید، پس رقم زد او را از شایستگان.
- ﴿۵۳۲۲﴾ و کسانی که کافر شدند - چون آن یاد را بشنوند - می رود که تو را با چشم زخم بزنند، و همی گویند: او دیوانه ای است بی گمان.
- ﴿۵۳۲۳﴾ در حالی که آن نباشد جز از یادی برای حیانیان.

﴿۸۹﴾ سوره ی فجر (آیه ۱۴-۶) **أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ**

إِرمَ ذَاتِ الْعِمَادِ ۗ الَّتِي لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِي الْبِلَادِ ۗ

وَتُمُودَ الَّذِينَ جَاءُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ ۗ وَفِرْعُونَ ذِي الْأَوْدَادِ ۗ

الَّذِينَ طَغَوْا فِي الْبِلَادِ ۗ فَاكْتَرُوا فِيهَا الْفِسَادَ ۗ فَصَبَّ

عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ ۗ إِنَّ رَبَّكَ لِيَالْمُرْسَادِ ۗ

﴿۵۹۹۹﴾ مگر ننگری که چه کرد پروردگارت با عاد

﴿۶۰۰۰﴾ «ارم» آن شهر ستون آباد،

﴿۶۰۰۱﴾ همان که در پهنه ی گیتی آفرینشی چون آن روی نداد،

﴿۶۰۰۲﴾ و نمود که در آن دیار صخره ها بر هم نهاد،

﴿۶۰۰۳﴾ و فرعون [که باید] میخ دار [ش لقب داد]

﴿۶۰۰۴﴾ همان ها که سرکشی کردند در هر بلاد،

﴿۶۰۰۵﴾ پس در آن دست یازیدند به هر گونه فساد،

﴿۶۰۰۶﴾ چنین بود که تازیانه ی کیفر را پروردگارت فرو نواخت بر آنان،

﴿۶۰۰۷﴾ که پروردگارتو در کمین است بی گمان!

سوره ی فیل (آیه ی ۵-۱)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ ﴿١﴾ أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ
 فِي تَضَلُّيلٍ ﴿٢﴾ وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ﴿٣﴾ تَرْمِيهِمْ
 بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ ﴿٤﴾ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ ﴿٥﴾

﴿۶۱۸۹﴾ به نام خداوند مهر گسترِ مهربان، مگر ننگری که چه کرد پروردگارت با پیل سواران؟

﴿۶۱۹۰﴾ نه آیا که در گمراهی رقم زد سیاست آنان،

﴿۶۱۹۱﴾ و بر آنان کسپیل داشت گروهها گروه پرنندگان.

﴿۶۱۹۲﴾ که با گلوله‌هایی از گل و سنگ تیرها زدند به آنان،

﴿۶۱۹۳﴾ آنک بگردانیدشان چون گاهی نیم جویدگان؟

سوره ی قریش (آیه ی ۴-۱)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 لَا يَلْفِيفُ قَرِيشٍ ﴿١﴾ إِيْلَيْهِمْ رِحْلَةَ الْشِتَاءِ وَالصَّيْفِ
 ﴿٢﴾ فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ﴿٣﴾ الَّذِي أَطْعَمَهُمْ
 مِّن جُوعٍ وَءَامَنَهُمْ مِّنْ خَوْفٍ ﴿٤﴾

﴿۶۱۹۴﴾ به نام خداوند مهر گسترِ مهربان، تا قریش به هم پیوندند،

﴿۶۱۹۵﴾ همان همبستگی که در کوچ زمستانی و تابستانی دارند،

﴿۶۱۹۶﴾ اینک باید که پروردگارِ این خانه را بپرستند،

﴿۶۱۹۷﴾ همو که بخورانیدشان در گرسنگی، و ایمنیشان داد از هر بیمی.

شمار آیه‌های قرآن در زمینه‌ی یادآوری نقش امداد غیبی در پیروزی جبهه‌ی حق بیش از این‌هاست. یادآوری پیروزی‌های نوح، ابراهیم، موسی، عیسی و دیگر پیامبران (ع)، بخش عظیمی از آیه‌های قرآن را به خود اختصاص داده است. در این جا به آیه‌هایی بسنده شد که پیام آن تقویت روحیه‌ی جهادگران اسلام و مجاهدان هم‌رمز پیامبر اکرم (ص) است. با تأمل در آیه‌هایی از این دست می‌توان دریافت که چگونه پیامبر اکرم (ص) در براندازی نظام سلطه و شکستن بت‌ها مصمم و نستوه کوشیده‌اند و یاران را به جهاد و فداکاری و شکیب و پایداری در این راه واداشته‌اند. جان سخن این که رمز نستوهی آن بزرگوار و پیروزی اسلام، ایمان به امداد غیبی بوده است. روشن است که زمینه‌ی امداد غیبی، قیام و استقامت است. آن جا که جامعه‌ای بر می‌خیزد و در صحنه‌ی جهاد با عزمی آهنین حضور پیدا می‌کند، بر خورداری از امداد غیبی را خود زمینه‌ساز می‌شود. در برابر، جامعه‌های بی تفاوت و خفته را جز خذلان و ناکامی نصیبی نیست.

۱-۹ تعلیق هر تصمیم به مشیت الهی

از سوی دیگر، ایمان به قدرت بی‌کران خداوند و نقش تعیین‌کننده‌ی امداد غیبی، ادب آموز انسان‌های وارسته است که به گرداب خودمحوری و خود بینی و غرور و سرمستی دچار نشوند.

این نیز درس آموزنده‌ای است از سیره‌ی پیامبر اکرم (ص) که به رغم پیروزی‌های اعجاز آمیز، هرگز به دام غرور فرو نغلتیده است و همواره هر پیروزی را در پر تو لطف و عنایت حق دیده است و توجیه فرموده است. چنان که جز با تکیه بر مشیت خداوند برداشتن گامی را امکان پذیر ندانسته‌اند؛

آیه‌های ۲۱۶۴ - ۲۱۶۳

﴿۱۸﴾ سوره‌ی کهف (آیه‌ی ۲۴-۲۳)

وَلَا نَقُولُنَّ لِسَاءِئِ
 إِنِّي فَاعِلٌ ذَلِكُ غَدًا ﴿۲۳﴾ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَاذْكَرَّ رَبَّكَ
 إِذَا نَسِيتَ وَقُلْ عَسَىٰ أَنْ يَهْدِيَنِي رَبِّي لِأَقْرَبَ مِنْ هَذَا رَشَدًا
 ﴿۲۴﴾

﴿۲۱۶۳﴾ هرگز مباد که در هیچ مورد گویی این من ام که فردا کنم، چنین و چنان،

﴿۲۱۶۴﴾ مگر خدا خواهد، و پروردگارت را یاد کن چون به فراموشی دچار شوی و بگو امید که پروردگارم بکشایدم راهی بالنده تر از راه این و آن.

در ژرفای پیام این دو آیه، ادب و فرهنگی در نگاه نمی‌نشیند که شکوه فرهنگ توحید را در نگاه و باورها می‌رساند. هرگز مباد که در گفتن انشاءالله در کارها، به سطحی‌نگری و ساده‌اندیشی دچار شویم که تأکید بر انشاءالله یک فرهنگ است؛ فرهنگی که در آن زمینه‌ی خود بینی و خودمحوری منتفی است و رمز وحدت و توحید و هماهنگی است. به گفته‌ی ملای رومی:

نه همین گفتن که گفتن آلتی است،

جان او با جان استناست جفت.

ترک استثنا مرادم قوتی است

ای بسا آورده استثنا به گفت

پڙو، شہزادہ گل خانہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرنٹل جامع علوم انسانی